

**SPRAWOZDANIE Z DZIAŁALNOŚCI
OŚRODKA POMOCY SPOŁECZNEJ
W ŚWIERKLAŃCU
za 2025 rok**

Sporządziła:
Katarzyna Shuheber
Dyrektor Ośrodka Pomocy Społecznej w Świerkłańcu

Nakło Śląskie, kwiecień 2026 r.

WPROWADZENIE	4
I. Ogólny zakres zadań i kadra Ośrodka Pomocy Społecznej	5
1.1. Ramy prawne działalności Ośrodka	5
1.2. Struktura organizacyjna	5
1.3. Kadra – zatrudnienie, podnoszenie kwalifikacji zawodowych	6
II. System Pomocy Społecznej	7
2.1. Kryteria uprawniające do korzystania z pomocy społecznej i obowiązujące procedury	7
2.2. Charakterystyka rodzin korzystających z pomocy	11
2.3. Funkcja i zadania pracowników socjalnych	14
2.4. Praca socjalna	15
2.5. Realizacja projektów	19
2.5.1. Projekt „Więcej uśmiechu”	19
2.5.2. Projekt „Pomocna dłoń”	20
2.6. Realizacja Programów	21
2.6.1. „Asystent osobisty osoby z niepełnosprawnością” dla JST– edycja 2024	21
2.6.2. „Opieka wytchnieniowa” dla JST – edycja 2024	22
2.6.3. „Korpus Wsparcia Seniorów”	23
2.7. Prace społecznie użyteczne	24
2.8. Wynagrodzenie należne opiekunowi z tytułu sprawowania opieki	25
III. Analiza świadczeń pomocy społecznej	26
3.1. Zasiłki i pomoc w naturze	26
3.1.1. Zasiłek stały	26
3.1.2. Zasiłek okresowy	27
3.1.3. Zasiłek celowy i specjalny zasiłek celowy	29
3.1.4. Sprawienie pogrzebu	30
3.1.5. Schronienie	31
3.1.6. Zdarzenie losowe	32
3.1.7. Mieszkanie treningowe	32
3.1.8. Pomoc rzeczowa	33
3.2. Potwierdzenia prawa do świadczeń zdrowotnych zgodnie z art. 54	33
3.3. Pomoc udzielana w ramach programu rządowego „Posiłek w szkole i w domu” na lata 2024-2028	34
3.4. Realizacja Program Fundusze Europejskie na Pomoc Żywnościową 2021–2027 (FEPŻ) współfinansowanego z Europejskiego Funduszu Społecznego Plus (EFS+)	37
3.5. Pomoc materialna o charakterze socjalnym dla uczniów	37
3.5.1. Stypendium szkolne	37
3.5.2. Zasiłek szkolny	40
IV. Realizacja zadań w zakresie wspierania rodziny	41
4.1. Asystent rodziny	41

4.2. Wsparcie rodzin w zakresie przeciwdziałania przemocy domowej	43
V. System wsparcia osób niepełnosprawnych	46
5.1. Usługi opiekuńcze	46
5.2. Pobyt w Domach Pomocy Społecznej	49
5.3. Program osłony wsparcia osób niepełnosprawnych i ich rodzin w Gminie Świerklaniec na lata 2018-2025	50
VI. Dział świadczeń rodzinnych	52
6.1. Zakres obowiązków podstawowych	52
6.2. Analiza wypłaconych świadczeń	54
6.2.1. Wnioski o ustalenie prawa do świadczeń rodzinnych realizowane na podstawie ustawy o świadczeniach rodzinnych	54
6.2.2. Wnioski o jednorazowe świadczenie z tytułu urodzenia się dziecka, u którego zdiagnozowano ciężkie i nieodwracalne upośledzenie albo nieuleczalną chorobę zagrażającą życiu, które powstały w prenatalnym okresie rozwoju dziecka lub podczas porodu, realizowane na podstawie ustawy o wsparciu kobiet w ciąży i rodzin „Za życiem”	57
6.2.3. Wnioski wydanie zaświadczeń o dochodach do programu "Czyste powietrze" realizowane na podstawie ustawy prawo ochrony środowiska	57
6.2.4. Wnioski o ustalenie prawa do świadczeń z funduszu alimentacyjnego realizowane na podstawie ustawy o pomocy osobom uprawnionym do alimentów	58
VII. Obsługa organizacyjna Ośrodka	59
7.1. Informatyzacja	59
7.2. Zamówienia publiczne	60
7.3. Inspektor Ochrony Danych (IOD)	60
7.4. Współpraca z organizacjami, innymi instytucjami i podmiotami	60
7.5. Dodatki mieszkaniowe	62
7.6. Ocena zasobów pomocy społecznej	62
7.7. Dodatkowe działania na rzecz mieszkańców Gminy	63
7.8. Gminna Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych	64
7.9. Bilans potrzeb w zakresie pomocy społecznej na rok 2025	67
PODSUMOWANIE	68

WPROWADZENIE

Ośrodek Pomocy Społecznej w Świerkłańcu przedstawia sprawozdanie podsumowujące działania realizowane na przestrzeni 2025 roku. Dokument odzwierciedla stale rozbudowywaną ofertę wsparcia, rosnący potencjał kadry Ośrodka i otwartość do angażowania się w różnorodne inicjatywy na rzecz społeczności lokalnej.

Ośrodek Pomocy Społecznej w Świerkłańcu pomaga dzieciom i rodzinom, osobom starszym, z niepełnosprawnościami, bezdomnym, chorym oraz innym osobom, które przeżywają różne sytuacje kryzysowe. Formy i metody wsparcia dostosowywane są do indywidualnych potrzeb i sytuacji konkretnej osoby lub rodziny, a pracownicy Ośrodka dzielą się swoją wiedzą oraz doświadczeniem z potrzebującymi.

Zmieniająca się sytuacja demograficzna i wzrastająca populacja osób starszych powoduje systematyczny wzrost zapotrzebowania na opiekę sprawowaną w miejscu zamieszkania. Dlatego też w ostatnich latach usługi opiekuńcze oraz usługi realizowane dla osób z niepełnosprawnościami i starszych stały się kluczową formą pomocy Ośrodka Pomocy Społecznej w Świerkłańcu. Podejmowane są działania na rzecz seniorów jak również osób z niepełnosprawnościami, aby zapewnić im jak najlepszą jakość życia, dbając jednocześnie o ich rodzinnych opiekunów. Ośrodek Pomocy Społecznej systematycznie poszerza swoją działalność, podejmuje nowe inicjatywy poszukując skutecznych sposobów rozwiązywania problemów swoich klientów, prowadzi niestandardowe działania.

Ośrodek nieprzerwalnie realizował wszystkie zadania, mieszkańcy gminy Świerklaniec mieli zapewnione usługi opiekuńcze, wsparcie pracowników socjalnych, asystenta rodziny, asystenta osoby z niepełnosprawnościami czy w ramach opieki wytchnieniowej, a także w ramach Programu Korpus Wsparcia Seniorów. Realizowane w terminie były świadczenia z pomocy społecznej, świadczenia rodzinne, z funduszu alimentacyjnego i inne zadania zlecone.

Opisany w sprawozdaniu rocznym katalog zadań realizowanych w 2025 roku przez Ośrodek będzie w roku 2026 modyfikowany i aktualizowany. Ośrodek będzie realizował nowe programy oraz projekty, planuje ubiegać się o środki funduszy unijnych oraz będzie wdrażał innowacyjne rozwiązania. Część obecnie realizowanych przedsięwzięć będzie kontynuowana, niektóre w odpowiedzi na zdiagnozowane potrzeby ulegną zmianie, w tym rozbudowie.

Wszystkie sporządzone w sprawozdaniu tabele oparte są na danych własnych Ośrodka Pomocy Społecznej w Świerkłańcu. Dla pełniejszego obrazu działalności Ośrodka dane za 2025 r. zostały zestawione z danymi za lata 2022-2024.

W okresie sprawozdawczym plan finansowy Ośrodka wynosił ogółem 10.363.628,46 zł, a wykonanie to kwota 9.745.085,33 zł.

Dane za lata poprzednie:

2024:	plan 9.495.642,58 zł, wykonanie: 8.686.177,05 zł.
2023:	plan 7 469 892,64 zł, wykonanie: 7.021.396,44 zł
2022:	plan 13 792 277,61 zł, wykonanie: 13.420.326,18 zł

I. Ogólny zakres zadań i kadra Ośrodka Pomocy Społecznej

1.1. Ramy prawne działalności Ośrodka

Ośrodek Pomocy Społecznej w Świerklańcu, funkcjonuje w strukturach gminy od 1990 r., udzielając mieszkańcom / klientom wsparcia (nie tylko finansowego), które umożliwia im samodzielną egzystencję, dając szansę na zaspokojenie podstawowych potrzeb, włączenie społeczne, skuteczną realizację ról społecznych, a także szansę na rozwój.

Ośrodek Pomocy Społecznej w Świerklańcu świadczył pomoc na rzecz mieszkańców gminy, w szczególności w oparciu o następujące przepisy prawne:

- ustawy o pomocy społecznej
- ustawy o świadczeniach rodzinnych;
- ustawy o pomocy osobom uprawnionym do alimentów;
- ustawy o ustaleniu i wypłacie zasiłków dla opiekunów;
- ustawy o przeciwdziałaniu przemocy domowej;
- ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej;
- ustawa o systemie oświaty - pomoc materialna dla ucznia – stypendia szkolne;
- ustawy o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych;
- ustawy o wsparciu kobiet w ciąży i rodzin „Za życiem”;
- rządowego programu „Posiłek w szkole i w domu”;
- innych rozporządzeń wykonawczych.

Zadania w zakresie pomocy społecznej, rodzaje świadczeń, zasady i tryb ich udzielania oraz organizację pomocy społecznej określa ustawa z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej oraz akty wykonawcze do ww. ustawy. Pomoc społeczna, zgodnie z art. 15 Ustawy o pomocy społecznej polega w szczególności na:

- 1) przyznawaniu i wypłacaniu przewidzianych ustawą świadczeń;
- 2) pracy socjalnej;
- 3) prowadzeniu i rozwoju niezbędnej infrastruktury socjalnej;
- 4) analizie i ocenie zjawisk rodzących zapotrzebowanie na świadczenia z pomocy społecznej;
- 5) realizacji zadań wynikających z rozeznaczonych potrzeb społecznych;
- 6) rozwijaniu nowych form pomocy społecznej i samopomocy w ramach zidentyfikowanych potrzeb.

1.2. Struktura organizacyjna

Szczegółową strukturę organizacyjną Ośrodka Pomocy Społecznej w Świerklańcu oraz podział zadań zawiera Regulamin Organizacyjny Ośrodka Pomocy Społecznej w Świerklańcu. W skład struktury organizacyjnej Ośrodka wchodzi dział i samodzielne stanowiska pracy. Na dzień 31 grudnia 2025 roku wewnętrzny podział organizacyjny przedstawiał się następująco:

- 1) Kierownictwo Ośrodka:
 - a) Dyrektor (1 etat);
- 2) Działy Ośrodka:
 - a) Dział Pomocy Środowiskowej i Świadczeń (6 etatów);
 - b) Dział Świadczeń Rodzinnych (4 etaty);

- c) Dział Księgowo – Kadrowy (2 etaty).
- 3) Samodzielne stanowisko pracy podległe bezpośrednio Dyrektorowi:
 - a) asystent rodziny (1 etat – 2 osoby ½ etatu);
 - b) koordynator klubu seniora (1 etat);
 - c) pomoc administracyjna (1 etat);
 - d) pracownik gospodarczy (1/2 etatu).

1.3. Kadra – zatrudnienie, podnoszenie kwalifikacji zawodowych

Liczba zatrudnionych pracowników Ośrodka Pomocy Społecznej w Świerklańcu według stanu na dzień 31.12.2025 r. wynosiła 17 osób, tj.: 16 etatów (na dzień 31.12.2025 r. wakat: ½ etatu pracownika gospodarczego). Ilość zatrudnionych pracowników socjalnych reguluje art. 110 pkt 11 ustawy o pomocy społecznej.

Niezbędnym warunkiem prawidłowej realizacji zadań pomocy społecznej jest posiadanie dobrego zespołu pracowników wyposażonego w specjalistyczną wiedzę i doświadczenie. Ustawa o pomocy społecznej określa, kto może zostać pracownikiem socjalnym. Zgodnie z art. 116 ust. 1 może to być osoba, która posiada dyplom ukończenia kolegium pracowników służb społecznych lub ukończyła studia wyższe na kierunku praca socjalna, lub do dnia 31 grudnia 2013 r. ukończyła studia wyższe o specjalności przygotowującej do zawodu pracownika socjalnego na jednym z kierunków: pedagogika, pedagogika specjalna, politologia, polityka społeczna, psychologia, socjologia lub nauki o rodzinie lub ukończyła studia podyplomowe z zakresu metodyki i metodologii pracy socjalnej w uczelni realizującej studia na kierunku praca socjalna lub w zakresie pracy socjalnej, po uprzednim ukończeniu studiów na jednym z w/w kierunków.

W ostatnich latach można obserwować stały wzrost liczby realizowanych przez pomoc społeczną zadań, co wiąże się z koniecznością stałego doskonalenia zawodowego, poszerzania posiadanej wiedzy i umiejętności. Rosnące wymagania w stosunku do pracowników socjalnych, jak i pracowników obsługi administracyjno – finansowej Ośrodka, owocują corocznym wzrostem poziomu wykształcenia kadry. Zdecydowana większość pracowników legitymuje się wykształceniem wyższym – 15 osób.

Pracownicy Ośrodka w 2025 r. uczestniczyli w różnego rodzaju kursach, szkoleniach oraz konferencjach organizacyjnych przez firmy zewnętrzne, podnosili swoje kwalifikacje także w ramach samokształcenia. Przeprowadzone szkolenia obejmowały swoim zakresem między innymi następujące tematy:

- Ustawa o pomocy społecznej – nowelizacja,
- Ustawa o zmianie niektórych ustaw związanych ze świadczeniami na rzecz rodziny,
- Przeciwdziałanie przemocy domowej,
- Dokumentacja w jednostkach organizacyjnych pomocy społecznej,
- Prawo pracy w OPS – zmiany w 2025 r.

II. System Pomocy Społecznej

2.1. Kryteria uprawniające do korzystania z pomocy społecznej i obowiązujące procedury

Zgodnie z Art. 2. 1. *Ustawy o pomocy społecznej* pomoc społeczna jest instytucją polityki społecznej państwa, mającą na celu umożliwienie osobom i rodzinom przezwyciężanie trudnych sytuacji życiowych, których nie są one w stanie pokonać, wykorzystując własne uprawnienia, zasoby i możliwości. Innymi słowami jeśli stało się coś złego lub jeśli osoba znajduje się w trudnej sytuacji, nie ma gdzie mieszkać, nie ma za co żyć, jest ofiarą przemocy albo ma kłopoty z dziećmi, może skorzystać ze wsparcia w ośrodku pomocy społecznej.

Prawo do świadczeń z pomocy społecznej, jeżeli umowy międzynarodowe nie stanowią inaczej, przysługuje:

- 1) osobom posiadającym obywatelstwo polskie mającym miejsce zamieszkania i przebywającym na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej;
- 2) cudzoziemcom mającym miejsce zamieszkania i przebywającym na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej:
 - a) na podstawie zezwolenia na pobyt stały, zezwolenia na pobyt rezydenta długoterminowego Unii Europejskiej, zezwolenia na pobyt czasowy udzielonego w związku z okolicznością, o której mowa w art. 159 ust. 1 pkt 1 lit. c lub d lub w art. 186 ust. 1 pkt 3 ustawy z dnia 12 grudnia 2013 r. o cudzoziemcach, lub w związku z uzyskaniem w Rzeczypospolitej Polskiej statusu uchodźcy lub ochrony uzupełniającej,
 - b) w związku z uzyskaniem w Rzeczypospolitej Polskiej zgody na pobyt ze względów humanitarnych lub zgody na pobyt tolerowany oraz cudzoziemcom przebywającym na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej na podstawie art. 106 ustawy z dnia 13 czerwca 2003 r. o udzielaniu cudzoziemcom ochrony na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej lub przepisów wydanych na podstawie art. 107 ust. 1 tej ustawy – w formie schronienia, posiłku, niezbędnego ubrania oraz zasiłku celowego;
- 3) mającym miejsce zamieszkania i przebywającym na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej obywatelom państw członkowskich Unii Europejskiej, państw członkowskich Europejskiego Porozumienia o Wolnym Handlu (EFTA) – stron umowy o Europejskim Obszarze Gospodarczym lub Konfederacji Szwajcarskiej oraz członkom ich rodzin w rozumieniu art. 2 pkt 4 ustawy z dnia 14 lipca 2006 r. o wjeździe na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, pobycie oraz wyjeździe z tego terytorium obywateli państw członkowskich Unii Europejskiej i członków ich rodzin, posiadającym prawo pobytu lub prawo stałego pobytu na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej.

Pomocy społecznej udziela się osobom i rodzinom w szczególności z powodu:

- 1) ubóstwa;
- 2) sieroctwa;
- 3) bezdomności;
- 4) bezrobocia;
- 5) niepełnosprawności;
- 6) długotrwałej lub ciężkiej choroby;

- 7) przemocy domowej;
- 8) potrzeby ochrony ofiar handlu ludźmi;
- 9) potrzeby ochrony macierzyństwa lub wielodzietności;
- 10) bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego, zwłaszcza w rodzinach niepełnych lub wielodzietnych;
- 11) trudności w integracji cudzoziemców, którzy uzyskali w Rzeczypospolitej Polskiej status uchodźcy, ochronę uzupełniającą lub zezwolenie na pobyt czasowy udzielone w związku z okolicznością, o której mowa w art. 159 ust. 1 pkt 1 lit. c lub d ustawy z dnia 12 grudnia 2013 r. o cudzoziemcach;
- 12) trudności w przystosowaniu do życia po zwolnieniu z zakładu karnego;
- 13) alkoholizmu lub narkomanii;
- 14) zdarzenia losowego i sytuacji kryzysowej;
- 15) klęski żywiołowej lub ekologicznej.

Pomoc pieniężną można otrzymać jeśli strona kwalifikuje się dochodowo (dane dot. 2025 r.):

- do 1010 zł (to „kryterium dochodowe osoby samotnie gospodarującej”),
- do 823 zł (to „kryterium dochodowe na osobę w rodzinie”),

Jeśli osoba zwraca się z prośbą o pomoc, pracownik socjalny przeprowadza rozmowę, w której strona przedstawia swoją sytuację. W zależności od sytuacji strona dostaje wytyczne co do rodzaju dokumentów koniecznych do rozpatrzenia złożonego wniosku, np.:

- dokument potwierdzający tożsamość (dowód osobisty, paszport lub inny),
- dokumenty, które poświadczają dochody, np.:
 - decyzja, na podstawie której strona otrzymuje: rentę, emeryturę, świadczenie przedemerytalne, zasiłek przedemerytalny, emeryturę pomostową, nauczycielskie świadczenie kompensacyjne, uposażenie w stanie spoczynku, rentę socjalną;
 - dowód, że strona otrzymuje świadczenie: ostatni odcinek renty, emerytury lub podobne dokumenty,
 - zaświadczenie lub oświadczenie o wysokości wynagrodzenia, w tym z umowy o pracę, umowy cywilno - prawnej lub umowy agencyjnej,
- dokumenty, które potwierdzają stopień niepełnosprawności, czyli orzeczenie o:
 - niepełnosprawności lub stopniu niepełnosprawności (orzeczenie zespołu do spraw orzekania o niepełnosprawności),
 - całkowitej niezdolności do pracy oraz samodzielnej egzystencji (orzeczenie lekarskie orzecznika ZUS),
 - całkowitej niezdolności do pracy (orzeczenie lekarskie orzecznika ZUS),
- inne dokumenty, zależnie od sytuacji, a które mogą mieć wpływ na prawo do świadczeń, na przykład:
 - zaświadczenie lub oświadczenie o okresie zatrudnienia (okresach, za które płacono składki na ubezpieczenie społeczne, oraz o okresach nieskładkowych),

- decyzja o przyznaniu uprawnień kombatanckich, zaświadczenie o uprawnieniach kombatanckich lub legitymacja członka Korpusu Weteranów Walk o Niepodległość Rzeczypospolitej Polskiej,
- zaświadczenie z urzędu gminy lub oświadczenie o wielkości gospodarstwa rolnego,
- decyzje o:
 - uznaniu lub odmowie uznania za osobę bezrobotną,
 - utracie statusu osoby bezrobotnej,
 - przyznaniu lub odmowie przyznania (wznowieniu, wstrzymaniu, utracie, pozbawieniu):
 - prawa do zasiłku dla bezrobotnych,
 - świadczenia szkoleniowego,
 - stypendium,
 - dodatku aktywizacyjnego,
- oświadczenie o pozostawaniu w ewidencji bezrobotnych lub poszukujących pracy,
- dowód opłacenia składki na ubezpieczenie społeczne – jeśli strona prowadzi pozarolniczą działalność gospodarczą lub jest rolnikiem,
- decyzje organów przyznających świadczenia pieniężne,
- oświadczenie o stanie majątku,
- dokumenty, które określają status – dotyczy cudzoziemców,
- inne dokumenty, o które poprosi pracownik socjalny.

Wniosek o pomoc do ośrodka pomocy społecznej można złożyć osobiście, listownie lub drogą elektroniczną. O pomoc dla osoby może też wystąpić przedstawiciel ustawowy lub inna osoba, jeśli wnioskodawca się na to zgodzi. Ośrodek pomocy społecznej może przyznać pomoc z urzędu, o ile strona się na to zgodzi. Postępowanie zaczyna się, gdy pracownik przyjmuje wniosek lub gdy wniosek trafi do ośrodka pomocy społecznej.

Pracownik socjalny przeprowadza rodzinny wywiad środowiskowy w miejscu zamieszkania albo w miejscu stałego czy czasowego pobytu strony. Wywiad jest niezbędny – to podstawa do udzielenia pomocy. Jeżeli strona nie zgodzi się na wywiad – nie dostanie świadczenia.

Pracownik socjalny przeprowadza rodzinny wywiad środowiskowy w ciągu 14 dni roboczych od złożenia wniosku, a w szczególnie pilnych sprawach – w ciągu 2 dni.

Pracownik socjalny odbiera od strony dokumentację: zaświadczenia lub oświadczenia o wysokości dochodu osoby oraz członków rodziny i ewentualnie inne dokumenty, ustala sytuację innych osób, które powinny pomóc (rodzice lub dzieci), wskazuje sposób pomocy, której one mogą udzielić, ustala, czy strona ma uprawnienia do innych świadczeń z zabezpieczenia społecznego.

Wywiad pozwala ocenić sytuację życiową strony, ustalić przyczyny trudnej sytuacji oraz występujące problemy i potrzeby. W trakcie wywiadu pracownik socjalny pyta o sytuację strony oraz osób, które wspólnie z nią mieszkają i gospodarują, w tym o źródło dochodów, sytuację zawodową, stan zdrowia, sytuację rodzinną, stan majątku, jeśli stwierdzi przemoc domową – wypełnia formularz Niebieska Karta-A i dołącza go do wywiadu.

Pomoc pieniężną można otrzymać jeśli strona kwalifikuje się dochodowo:

- dochód na osobę i/lub rodzinę nie przekracza sumy kwot kryterium dochodowego na osobę w rodzinie (to „kryterium dochodowe rodziny”).

Pomoc pieniężna może być wypłacana jako:

- zasiłek stały,
- zasiłek okresowy,
- zasiłek celowy, na przykład: na żywość, leki, opał, odzież,
- zasiłek specjalny celowy dla osób o dochodach wyższych niż przyjęte kryterium dochodowe, na przykład na leki, po zaistnieniu specjalnej przesłanki,
- zasiłek i pożyczka na ekonomiczne usamodzielnienie,
- pomoc na usamodzielnienie oraz na kontynuowanie nauki,
- świadczenie pieniężne na utrzymanie i pokrycie wydatków związanych z nauką języka polskiego dla cudzoziemców, którzy mają status uchodźcy, ochronę uzupełniającą lub zezwolenie na pobyt czasowy,
- wynagrodzenie dla opiekuna za opiekę, które przyznał sąd.

Dochód wylicza pracownik socjalny, który przeprowadza rodzinny wywiad środowiskowy. Aby ustalić, czy strona może dostać pomoc, pracownik socjalny bierze pod uwagę dochód strony i dochód jego rodziny. Dochód z miesiąca, który poprzedza miesiąc złożenia wniosku, na przykład jeśli wniosek składany jest w maju – bierzemy pod uwagę dochód otrzymany w kwietniu. Jeśli strona nie ma dochodu, bo straciła pracę czy prawo do świadczenia – podaje wtedy dochód z miesiąca, w którym złożyła wniosek. Strona może utracić świadczenie jeśli nie będzie współdziałać, jako osoba bezrobotna bez powodu odmówi podjęcia pracy, będzie marnotrawić zasoby własne lub przyznane świadczenia.

Ośrodek pomocy społecznej może nie przyznać pomocy, może ją ograniczyć lub całkowicie wstrzymać. Świadczenia z pomocy społecznej są uznaniowe. Wyjątkiem jest zasiłek stały, który jest przyznawany, jeżeli strona spełnia określone w ustawie o pomocy społecznej warunki.

Decyzja o przyznaniu lub odmowie przyznania świadczenia z pomocy społecznej wydawana jest pisemnie, a organem wydającym jest Wójt Gminy, w imieniu którego działa ośrodek pomocy społecznej.

2.2. Charakterystyka rodzin korzystających z pomocy

Zgodnie z ustawą, świadczenia z pomocy społecznej są udzielane klientom na wniosek, wniosek przedstawiciela ustawowego danej osoby albo innej osoby, za zgodą osoby zainteresowanej lub jej przedstawiciela ustawowego. Pomoc społeczna może być udzielana również z urzędu. Decyzję administracyjną o przyznaniu lub odmowie przyznania świadczenia wydaje się po przeprowadzeniu rodzinnego wywiadu środowiskowego, który przeprowadza się u osób i rodzin korzystających lub ubiegających się o świadczenia z pomocy społecznej w celu ustalenia ich sytuacji osobistej, rodzinnej, dochodowej.

Tabela 1.

Ilość rodzin oraz liczba osób w rodzinach objętych pomocą społeczną w latach 2022 – 2025.

Wyszczególnienie	Dane roczne			
	2022	2023	2024	2025
Liczba rodzin	152	110	151	168
Liczba osób w rodzinach	353	257	387	361

Źródło: dane własne

Ustawa o pomocy społecznej nakłada na gminę obowiązek udzielania pomocy osobom i rodzinom znajdującym się w trudnej sytuacji życiowej. Problemy społeczne rozumiane są jako powtarzające się, masowe zjawiska uznane przez daną społeczność za negatywne, niekorzystne, których nasilenie budzi zaniepokojenie opinii publicznej i może przyczynić się do dezorganizacji życia społecznego.

Rodziny korzystające z pomocy społecznej to zróżnicowana grupa, którą w większości przypadków łączy, przede wszystkim, trudna sytuacja finansowa, często wynikająca z ubóstwa, bezrobocia, długotrwałej choroby lub z niepełnosprawności. I tak:

1. Sytuacja finansowa i ekonomiczna:

- niskie dochody: są to rodziny, w których dochód na osobę nie przekracza kryterium dochodowego określonego w ustawie o pomocy społecznej (od 2025 roku jest to 823,00 zł miesięcznie na osobę w rodzinie).
- ubóstwo: głównym powodem sięgania po pomoc jest ubóstwo (często skrajne) oraz bezrobocie.
- zależność od świadczeń: rodziny te często wymagają stałego wsparcia finansowego (zasiłki stałe, okresowe, celowe).

2. Struktura i problemy społeczne:

- wielodzietność: rodziny wielodzietne stanowią znaczącą grupę beneficjentów, często borykając się z trudnościami wychowawczymi.
- niepełnosprawność i choroba: często są to rodziny, w których występuje długotrwała lub ciężka choroba członka rodziny.

- niewydolność wychowawcza: często wymagają wsparcia asystenta rodziny w codziennych obowiązkach i opiece nad dziećmi.
- przemoc domowa: problemy związane z przemocą w rodzinie są częstą przyczyną interwencji pomocy społecznej.

3. Demografia i miejsce zamieszkania:

- osoby samotne i starsze: dużą grupę beneficjentów stanowią osoby starsze (w 2025 r. wzrosła liczba osób w wieku 75-79 lat korzystających z pomocy).
- rodziny niepełne: samotni rodzice z dziećmi są grupą o podwyższonym ryzyku korzystania z pomocy.

Charakterystyka ta wskazuje, że rodzina korzystająca z pomocy społecznej to często rodzina wieloproblemowa, borykająca się z kumulacją trudności życiowych, co wymaga kompleksowego i długofalowego wsparcia.

Rodziny korzystające z pomocy społecznej mają obowiązek współpracować z pracownikiem socjalnym i asystentem rodziny.

Wsparcie nie ogranicza się tylko do pieniędzy – obejmuje również pracę socjalną, poradnictwo specjalistyczne, interwencje kryzysowe oraz pomoc w usamodzielnieniu.

Analiza danych za rok 2025 odnośnie dysfunkcji osób korzystających z pomocy społecznej jasno pokazuje, jak z roku na rok, zmienia się grupa osób wymagających wsparcia pracowników ośrodka pomocy społecznej. Obserwujemy wzrost ludzi długotrwale chorych i z niepełnosprawnościami, ludzi starszych, samotnych, bezradnych w zmieniającej się rzeczywistości. Pogłębia się zjawisko przemocy domowej, które nigdy nie korzystały z pomocy społecznej. Obserwacje te wyznaczają nam priorytety w pracy z poszczególnymi kategoriami osób.

Poza wyżej wymienionymi problemami istnieje szereg innych zdiagnozowanych dysfunkcji, które występują w mniejszym natężeniu jednak mają istotny wpływ na życie społeczne. Należą do nich bezrobocie, bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzeniu gospodarstwa domowego, bezdomność, potrzeba ochrony macierzyństwa czy różnego rodzaju uzależnienia.

Tabela 2.

Powody korzystania z systemu pomocy społecznej w latach 2022 – 2025.

Powód korzystania z pomocy	Dane roczne							
	2022		2023		2024		2025	
	Liczba rodzin	Liczba osób w rodzinach	Liczba rodzin	Liczba osób w rodzinach	Liczba rodzin	Liczba osób w rodzinach	Liczba rodzin	Liczba osób w rodzinach
Ubóstwo	39	71	25	41	25	40	21	34
Bezdomność	5	5	7	13	3	3	3	6
Potrzeba ochrony macierzyństwa	7	33	11	50	7	33	5	29
Bezrobocie	23	49	19	62	16	40	14	33
Niepełnosprawność	37	59	47	78	37	75	49	85
Długotrwała lub ciężka choroba	21	29	30	52	32	67	33	65
Bezradność w sprawach opiekuńczo wychowawczych	9	32	10	43	13	54	14	56
Sytuacja kryzysowa	7	13	0	0	0	0	0	0
Kłęska żywiołowa lub ekologiczna	3	3	0	0	0	0	0	0
Alkoholizm	13	16	11	20	11	22	9	17
Narkomania	1	1	1	1	0	0	0	0
Trudności w przystosowaniu do życia po zwolnieniu z zakładu karnego	1	2	1	3	0	0	1	2
Przemoc w rodzinie	1	1	1	3	2	7	1	4
Zdarzenie losowe	8	24	0	0	0	0	0	0

Źródło: dane własne

Tabela 3.

Podział gospodarstw domowych wg ilości osób w rodzinie, które zostały objęte pomocą społeczną w latach 2022 – 2025.

WYSZCZEGÓLNIENIE	Dane roczne							
	2022		2023		2024		2025	
	Liczba rodzin	Liczba osób w rodzinie	Liczba rodzin	Liczba osób w rodzinie	Liczba rodzin	Liczba osób w rodzinie	Liczba rodzin	Liczba osób w rodzinie
Rodziny Ogółem	152	353	110	257	151	387	168	361
1	73	73	54	54	58	58	85	85
2	19	38	16	32	23	46	28	56
3	25	75	12	36	25	75	24	72
4	21	84	14	56	26	104	16	64
5	9	45	8	40	13	65	9	45
6 i więcej	5	38	6	3	6	39	6	39
w tym rodziny z dziećmi ogółem	42	57	33	138	46	179	39	154
1	11	29	11	34	16	48	16	47
2	19	63	8	28	15	54	12	45
3	9	41	9	46	12	59	6	32
4	0	0	3	16	1	5	3	16
5	2	14	2	14	2	13	2	14
6	0	0	0	0	0	0	0	0
7 i więcej	1	10	0	0	0	0	0	0
Rodziny niepełne ogółem	16	47	9	32	15	46	6	23
1	4	9	3	8	5	12	1	3
2	10	30	2	6	6	18	2	6
3	2	8	2	8	4	16	1	4
4 i więcej	0	0	2	10	0	0	2	10
Rodziny emerytów i rencistów ogółem	14	38	35	68	32	73	43	76
1	6	6	22	22	14	14	24	24
2	2	4	3	6	7	14	12	24
3	2	6	2	15	5	15	4	12
4 i więcej	4	22	5	25	6	30	3	16

Źródło: dane własne

2.3. Funkcja i zadania pracowników socjalnych

W celu realizacji zadań wynikających z ustawy o pomocy społecznej w Ośrodku Pomocy Społecznej w Świerklańcu w 2025 r. zatrudnionych było 6 pracowników socjalnych. Pracownicy socjalni zatrudnieni są w Dziale Pomocy Środowiskowej i Świadczeń.

Pracownik socjalny to specjalista działający w obszarze pomocy społecznej, którego głównym zadaniem jest wspieranie osób, rodzin oraz grup społecznych w przezwyciężaniu trudnych sytuacji życiowych, których nie są one w stanie samodzielnie rozwiązać. Praca ta ma na celu przywrócenie lub wzmocnienie zdolności podopiecznych do funkcjonowania w społeczeństwie oraz osiągnięcie przez nich samodzielności życiowych.

Pracownicy socjalni wykonywali swoje zadania zarówno w biurze (przyjmując interesantów, wypełniając dokumentację), jak i w terenie (wizyty w domach podopiecznych). Do najważniejszych zadań pracowników socjalnych należało:

- przeprowadzanie rodzinnych wywiadów środowiskowych,
- analiza i ocena sytuacji,
- planowanie i wdrażanie działań pomocowych (kontrakt socjalny),
- współpraca z instytucjami (kuratorzy, poradnie psychologiczne, szkoły, policja, staż pożarna),
- monitoring i ewaluacja podjętych działań.

2.4. Praca socjalna

W okresie sprawozdawczym pracownicy socjalni prowadzili systematyczną i wieloaspektową pracę socjalną na rzecz osób i rodzin znajdujących się w trudnej sytuacji życiowej. Działania były ukierunkowane na wzmacnianie samodzielności klientów, poprawę ich funkcjonowania społecznego oraz przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu.

Praca socjalna realizowana była w szczególności poprzez:

- regularne kontakty z rodzinami i osobami samotnymi – zarówno w siedzibie Ośrodka, jak i w miejscu zamieszkania klientów;
- diagnozowanie sytuacji życiowej, rodzinnej, zdrowotnej i materialnej osób objętych wsparciem;
- opracowywanie oraz wdrażanie indywidualnych planów pomocy dostosowanych do potrzeb i możliwości klientów;
- prowadzenie poradnictwa socjalnego obejmującego m.in. pomoc w rozwiązywaniu problemów opiekuńczo-wychowawczych, bytowych i zawodowych;
- motywowanie klientów do podejmowania aktywności społecznej i zawodowej oraz zwiększania samodzielności życiowej;
- wsparcie w załatwianiu spraw urzędowych i kontaktach z instytucjami publicznymi;
- współpracę z instytucjami i podmiotami działającymi na rzecz rodziny, w tym szkołami, placówkami ochrony zdrowia, sądem, policją, kuratorami, organizacjami pozarządowymi oraz jednostkami samorządowymi;
- inicjowanie działań pomocowych wynikających ze zidentyfikowanych potrzeb środowiska lokalnego.

Istotnym elementem pracy socjalnej było prowadzenie działań profilaktycznych oraz interwencyjnych w sytuacjach kryzysowych, w tym w przypadkach przemocy domowej, zaniedbań opiekuńczo-wychowawczych oraz zagrożenia bezpieczeństwa dzieci i osób zależnych.

Pracownicy socjalni prowadzili również działania wspierające rodziny w prawidłowym wypełnianiu funkcji opiekuńczych i wychowawczych, udzielali pomocy w odbudowie relacji rodzinnych oraz wspierali procesy usamodzielniania osób zagrożonych wykluczeniem społecznym.

Realizowana praca socjalna miała charakter ciągły i była dostosowywana do zmieniającej się sytuacji klientów oraz bieżących potrzeb środowiska lokalnego.

W roku 2025 r., z uwagi na ilość sporządzonych formularzy „Niebieska Karta- A” , praca socjalna była także świadczona osobom i rodzinom dotkniętym przemocą. Do świadczonej pracy socjalnej w tym zakresie wyróżniono:

- 1) wsparcie psychologiczne, w którym oddziaływanie pracownika socjalnego polega na:
 - podkreślanie poczucia podmiotowości i znaczenia osobistych praw,
 - podwyższaniu samooceny i poczucia wartości poprzez odwoływanie się do osobistych zasobów osoby,
 - utwierdzanie w słusznych decyzjach i wspieranie w uczestnictwie w procedurach prawnych,
 - uświadomienie ofierze, że nie jest odpowiedzialna za przemoc,
 - zachęcanie do swobodnego wyrażania przekonań,
 - zapewnienie, że może liczyć na naszą pomoc.
- 2) edukację, gdzie oddziaływanie pracownika socjalnego opiera się na:
 - pomocy w identyfikacji przemocy i poznaniu mechanizmów rządzących tym zjawiskiem,
 - dostarczeniu wiedzy o skutkach pozostawania w sytuacji przemocy,
 - zwiększaniu świadomości praw osobistych i obywatelskich,
 - omówienie mitów i stereotypów związanych z rolami poszczególnych członków i ich wpływu na postawy i sposób funkcjonowania rodziny,
 - wyposażenie w wiedzę dotyczącą aspektów prawnych przemocy w rodzinie,
 - dostarczenie informacji o zadaniach instytucji pomagających ofiarom przemocy, obowiązujących procedurach oraz możliwościach korzystania z pomocy.
- 3) motywowanie i umożliwianie dostępu innych form pomocy, opiera się na:
 - pokazanie realnych możliwości wyjścia z sytuacji przemocy,
 - zachęcanie i wzmacnianie w podejmowaniu samodzielnych decyzji oraz kolejnych kroków w celu wyjścia z sytuacji przemocy,
 - zachęcanie do korzystania z innych form pomocy (psychoterapia, pomoc prawna) i „torowanie” drogi do innych instytucji; przydatną zasadą okazuje się kierowanie do osób, a nie do instytucji, np. poprzez umówienie się na spotkania z konkretną osobą w instytucji.
- 4) rozwijanie zdolności i umiejętności przydatnych w radzeniu sobie z doświadczeniem przemocy, polega na:
 - budowaniu planu bezpieczeństwa – zaplanowanie kolejnych kroków, jakie należy podjąć w sytuacji zagrożenia,
 - analiza indywidualnych czynników sprzyjających eskalacji oraz czynników ułatwiających uwolnienie się spod wpływu sprawcy,
 - nauka umiejętności niezbędnych w procesie wychodzenia z przemocy, tj. wzywania policji, gromadzenia dowodów, pisania pism procesowych itp.
- 5) pomoc społeczna, opiera się w przypadku pracowników socjalnych na:
 - zaspokojenie potrzeb socjalno-bytowych osób znajdujących się w sytuacji kryzysu związanego z doznawaniem przemocy,
 - zapewnienie schronienia, udzielenie doraźnej pomocy socjalnej.

6) interwencja instytucjonalna jako reakcja na sygnały (informacje o przemoc w rodzinie) wskazuje na wizyty środowiskowe, jako działania pracownika socjalnego w obszarze pomocy, których celem jest:

- wstępna diagnoza sytuacji w rodzinie,
- nawiązanie kontaktu z ofiarą i poinformowanie o przysługujących jej prawach i możliwościach uzyskania pomocy.

W sytuacji zagrożenia zdrowia i życia jej celem jest:

- oddzielenie sprawcy od ofiary,
 - zapewnienie doraźnego bezpieczeństwa emocjonalnego i socjalno-bytowego,
 - powiadomienie organów ścigania o podejmowaniu lub stwierdzeniu zaistnienia przestępstwa
- Ponadto pracownicy socjalni realizowali prace socjalną o osób korzystających różnych programów wsparcia. Realizując programy „Korpus Wsparcia Seniora”, AONN oraz Opieka Wychnieniowa, pracownicy socjalni podczas wizyt w środowiskach rodzin i osób objętych wsparciem udzielali poradnictwa socjalnego, konsultowali bieżące problemy oraz informowali o możliwościach uzyskania pomocy i wsparcia. Działania te obejmowały zarówno wskazywanie dostępnych świadczeń, jak i wsparcie w korzystaniu z usług instytucji publicznych i organizacji pozarządowych, mające na celu poprawę samodzielności, bezpieczeństwa oraz jakości życia beneficjentów.

W 2025 r. pracownicy socjalni przeprowadzili 402 rodzinne wywiady środowiskowe, rozeznając środowiska pod względem ich sytuacji rodzinnej, zawodowej, zdrowotnej, mieszkaniowej i materialnej, zawarli 3 kontrakty socjalne.

Tabela 4.

Liczba sporządzonych kontraktów socjalnych w latach 2022 – 2025.

Wyszczególnienie	Dane roczne			
	2022	2023	2024	2025
Lata				
Ilość zawartych kontraktów socjalnych	15	7	1	3

Źródło: dane własne

Tabela 5.

Praca socjalna w latach 2022-2025.

Rodzaj pracy socjalnej	Dane roczne			
	2022	2023	2024	2025
Łącznie	251	93	192	226
Interwencja	2	5	2	6
Zgłoszenie	3	2	6	0
Wizyta	30	48	32	21
Inne formy pracy socjalnej	97	20	113	141
Reprezentowanie interesu podopiecznego (rodziny) w różnych instytucjach	2	2	2	2
Pośrednictwo, agencja	1	0	1	0
Poradnictwo rodzinne	1	2	2	11
Poradnictwo inne	46	4	4	1
Porady indywidualne	49	7	16	27
Konsultacja	14	3	13	17

Źródło: dane własne

2.5. Realizacja projektów dofinansowanych ze środków Unii Europejskiej

2.5.1. Projekt „Więcej uśmiechu”

W 2024 r. Ośrodek Pomocy Społecznej rozpoczął realizację projektu „Więcej Uśmiechu” w ramach programu Fundusze Europejskie dla Śląskiego 2021–2027 (Europejski Fundusz Społeczny+). Inicjatywa ta została zaplanowana jako długofalowe wsparcie dla rodzin, które zmagają się z trudnościami w pełnieniu funkcji opiekuńczo-wychowawczych, a także dla tych znajdujących się w sytuacjach kryzysowych, wymagających specjalistycznej pomocy. Projekt obejmuje lata 2024–2026 i stanowi ważny element działań Ośrodka ukierunkowanych na wzmacnianie rodzin oraz przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu.

W 2025 r. kontynuowano realizację projektu, rozwijając dotychczasowe działania oraz dostosowując formy wsparcia do aktualnych potrzeb uczestników. Szczególny nacisk położono na indywidualizację pomocy oraz systematyczność oddziaływań, co pozwoliło na osiągnięcie lepszych efektów w pracy z rodzinami.

W ramach projektu wsparciem objęto łącznie 35 osób, w tym 14 rodziców oraz 21 dzieci. Uczestnicy zostali zakwalifikowani na podstawie przeprowadzonej diagnozy ich sytuacji życiowej, co umożliwiło dobranie odpowiednich

form pomocy. Działania projektowe koncentrują się przede wszystkim na rozwijaniu kompetencji społecznych, wychowawczych i opiekuńczych, a także na poprawie ogólnego funkcjonowania rodzin w codziennym życiu.

Projekt wyróżnia się szerokim i zróżnicowanym zakresem oferowanych form wsparcia. Uczestnicy mają możliwość korzystania m.in. z zajęć integracji sensorycznej (SI), które wspierają prawidłowy rozwój dzieci i pomagają w niwelowaniu zaburzeń przetwarzania bodźców. Dzieci objęte są również pomocą edukacyjną w formie korepetycji, co pozwala na wyrównywanie braków szkolnych i wzmacnianie motywacji do nauki.

Istotnym elementem projektu jest dogoterapia, która poprzez kontakt z odpowiednio przygotowanymi psami wspiera rozwój emocjonalny i społeczny dzieci, a także buduje poczucie bezpieczeństwa i zaufania. Uczestnicy korzystają również z terapii indywidualnej, obejmującej wsparcie psychologiczne i terapeutyczne, ukierunkowane na rozwiązywanie trudności osobistych i rodzinnych.

Dodatkowo realizowane są warsztaty ekologiczne, które kształtują postawy proekologiczne oraz uczą odpowiedzialności za środowisko naturalne, a także warsztaty artystyczne rozwijające kreatywność i umożliwiające wyrażanie emocji poprzez różne formy sztuki. Ważnym uzupełnieniem działań są wyjazdy rekreacyjne, które sprzyjają integracji rodzin, wzmacnianiu więzi oraz ucą konstruktywnego spędzania czasu wolnego.

Podjęwane w ramach projektu działania mają charakter kompleksowy i długofalowy. Ich głównym celem jest nie tylko bieżące wsparcie uczestników, ale przede wszystkim trwała poprawa jakości życia

rodzin, zwiększenie ich samodzielności oraz wzmocnienie kompetencji niezbędnych do prawidłowego funkcjonowania w społeczeństwie. Dzięki realizacji projektu „Więcej Uśmiechu” możliwe jest budowanie stabilnych, bezpiecznych i wspierających środowisk rodzinnych, co ma szczególne znaczenie dla prawidłowego rozwoju dzieci i młodzieży.

Projekt realizowany jest w okresie od 1 lipca 2024 r. do 30 czerwca 2026 r. Całkowita wartość projektu wynosi 472.500,00 zł, w tym dofinansowanie 448.875,00 zł.

2.5.2. Projekt „Pomocna dłoń”

W 2025 roku Ośrodek Pomocy Społecznej w Świerkłańcu kontynuował realizację projektu „Pomocna dłoń”, współfinansowanego ze środków programu Fundusze Europejskie dla Śląskiego 2021–2027 w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego Plus. Projekt wpisuje się w działania Priorytetu FESL.07.00 „Fundusze Europejskie dla społeczeństwa” oraz Działania FESL.07.04 „Usługi społeczne” i stanowi istotny element rozwoju lokalnego systemu wsparcia dla osób starszych.

Celem projektu jest zwiększenie równego i szybkiego dostępu mieszkańców gminy do wysokiej jakości, trwałych i przystępnych usług społecznych, w szczególności usług opiekuńczych. Działania realizowane w ramach projektu koncentrują się na wsparciu osób w wieku 65+, które z uwagi na stan zdrowia, niepełnosprawność lub sytuację życiową wymagają pomocy w codziennym funkcjonowaniu.

Projekt skierowany jest do 25 mieszkańców Gminy Świerklaniec (w tym 18 kobiet i 7 mężczyzn), spośród których znaczną część stanowią osoby z niepełnosprawnościami. Uczestnicy objęci są zindywidualizowanym wsparciem, dostosowanym do ich potrzeb i możliwości, co pozwala na wzmacnianie ich samodzielności oraz poprawę jakości życia. Realizacja projektu przyczynia się również do przeciwdziałania zjawisku osamotnienia i wykluczenia społecznego wśród osób starszych.

W 2025 roku kontynuowano działalność Klubu Seniora „Pomocna dłoń” mieszczącego się w Orzechu przy ul. Wieczorków 41, który stanowi ważne miejsce integracji społecznej i aktywizacji uczestników. W ramach funkcjonowania Klubu organizowano różnorodne zajęcia, obejmujące m.in. działania prozdrowotne, spotkania z ekspertami, poradnictwo specjalistyczne oraz inicjatywy sprzyjające aktywnemu spędzaniu czasu wolnego, takie jak wyjścia kulturalne czy spotkania integracyjne. Działania te wpływały pozytywnie na kondycję fizyczną i psychiczną seniorów, a także wzmacniały ich kompetencje społeczne. Ponadto we wrześniu 2025 r. w ramach projektu zostało zorganizowane Rodzinne Święto Kartofla, które odbyło się na boisku sportowym w Nakle Śląskim. Wydarzenie miało charakter działania środowiskowego i integracyjne, a było skierowane do mieszkańców gminy, w szczególności seniorów. W programie znalazły się liczne atrakcje, m.in. sesja muzykoterapii, kontakt ze zwierzętami, a także degustacja potraw z ziemniaka przygotowanych przez

Logo Fundusze Europejskie dla Śląskiego, Rzeczpospolita Polska, Dofinansowane przez Unię Europejską, Mięszczenie (Bastin)

W ramach realizacji projektu „Pomocna Dłoń” Ośrodek Pomocy Społecznej w Świerkłańcu zaprasza do:

KLUBU SENIORA „POMOCNA DŁOŃ”

Projekt jest realizowany w okresie: od 01.10.2024 r. do 30.09.2026 r.

Wartość projektu: 616 413,82 zł, w tym dofinansowanie: 585 593,12 zł

W ramach członkostwa Klub oferuje:

- Zajęcia: arteterapii, muzykoterapii, podstaw obsługi komputera, kulinarne oraz sportowe.
- Spotkania ze specjalistami (m.in. geriatricą i poradzą prawnym).
- Zajęcia kulturalno-obywatowe (wyjścia do kina, teatru) o także wycieczki.

Jeśli masz ochotę dołączyć, zgłoś się:

- w Ośrodku Pomocy Społecznej (ul. Główna 62, Nakło Śląskie)
- telefonicznie pod numerem: 510 129 016

Szczegółowe informacje dostępne na stronie internetowej Ośrodka Pomocy Społecznej: swierklaniec.nszp.gov.pl

www.mapadotacji.gov.pl

Projekt realizowany w ramach programu Fundusze Europejskie dla Śląskiego na lata 2021–2027 (Europejski Fundusz Społeczny +), dla Priorytetu: FESL.07.00 – Fundusze Europejskie dla społeczeństwa, dla Działania FESL.07.04 – Usługi społeczne.

uczestników Klubu Seniora „Pomocna Dłoń”. Festyn stworzył przestrzeń do wspólnego spędzenia czasu, budowania więzi międzypokoleniowych oraz wzmacniania integracji społeczności lokalnej.

Równolegle realizowano sąsiedzkie usługi opiekuńcze, które stanowiły uzupełnienie oferty wsparcia. Usługi te miały charakter podstawowej pomocy w codziennym funkcjonowaniu i obejmowały m.in. pomoc w przygotowywaniu posiłków, dokonywaniu zakupów, utrzymaniu porządku w miejscu zamieszkania, a także wsparcie w zakresie podstawowej opieki higienicznej oraz podtrzymywania kontaktów społecznych. Dzięki tej formie wsparcia możliwe było dłuższe pozostawanie uczestników w ich środowisku zamieszkania, co ma istotne znaczenie dla ich poczucia bezpieczeństwa i komfortu życia.

Kontynuacja projektu w 2025 roku pozwoliła na dalsze rozwijanie usług społecznych na terenie gminy oraz budowanie trwałych rozwiązań w zakresie wsparcia osób starszych. Realizowane działania spotkały się z pozytywnym odbiorem uczestników i przyczyniły się do zwiększenia dostępności oraz jakości świadczonych usług.

Projekt realizowany jest w okresie od 1 października 2024 r. do 30 września 2026 r. Całkowita wartość projektu wynosi 616 413,82 zł, w tym dofinansowanie 585 593,12 zł.

2.6. Realizacja Programów

2.6.1. „Asystent osobisty osoby z niepełnosprawnością” dla JST– edycja 2025

Celem Programu jest wprowadzenie usługi asystenta jako formy ogólnodostępnego wsparcia dla:

- dzieci do 16 roku życia z orzeczeniem o niepełnosprawności łącznie ze wskazaniem: konieczności stałej lub długotrwałej opieki lub pomocy innej osoby w związku ze znacznie ograniczoną możliwością samodzielnej egzystencji oraz konieczności stałego współudziału na co dzień opiekuna dziecka w procesie jego leczenia, rehabilitacji i edukacji;
- osób niepełnosprawnych posiadających orzeczenie o znacznym lub umiarkowanym stopniu niepełnosprawności wydane na podstawie ustawy z dnia 27 sierpnia 1997 roku o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych albo orzeczenie równoważne do wyżej wymienionego.

Osoby te będą miały możliwość skorzystania z pomocy asystenta m.in. przy wykonywaniu codziennych czynności, załatwieniu spraw urzędowych czy podejmowaniu aktywności społecznej.

Działania podejmowane w ramach programu mają na celu:

- poprawę funkcjonowania w życiu społecznym,
- ograniczenie skutków niepełnosprawności,
- stymulację do podejmowania wszelkiego rodzaju aktywności i umożliwienia realizowania prawa do niezależnego życia,
- przeciwdziałanie dyskryminacji ze względu na niepełnosprawność oraz wykluczeniu społecznemu osób niepełnosprawnych.

Program jest finansowany ze środków Funduszu Solidarnościowego. Program realizowany był od lutego 2025 r. do grudnia 2025 r., to już kolejna, piąta edycja Programu realizowana przez OPS;

- ilość osób objęta wsparciem w 2025 roku: 7 osób, w tym: 2 dzieci do 16 roku życia, z orzeczeniem o niepełnosprawności łącznie ze wskazaniem: konieczności stałej lub

długotrwałej opieki lub pomocy innej osoby w związku ze znacznie ograniczoną możliwością samodzielnej egzystencji oraz konieczności stałego współudziału na co dzień opiekuna dziecka w procesie jego leczenia, rehabilitacji i edukacji oraz 5 osób dorosłych z niepełnosprawnościami sprzężonymi i trudnościami związanymi z mobilnością i komunikacją;

- zatrudniono 6 asystentów osobistych osób z niepełnosprawnościami, którzy pełnili usługi asystencji osobistej;
- wypracowano łącznie 2187 godzin, w tym: 357 godzin dla dzieci oraz 1830 godzin dla osób dorosłych;
- całkowity koszt realizacji Programu wyniósł: 125.454,02 zł, tj., w tym:
 - koszt realizacji usług asystencji osobistej wyniósł: 108.051.70 zł;
 - koszt zakupu biletów komunikacji publicznej/prywatnej jednorazowych lub miesięcznych oraz koszt dojazdu własnym/innym środkiem transportu, np. taksówką asystentów w związku z wyjazdami, które dotyczą realizacji usług oraz koszt zakupu biletów wstępu na wydarzenia kulturalne, rozrywkowe, sportowe lub społeczne itp. dla asystenta towarzyszącego uczestnikowi Programu wyniósł: 14.520.65 zł;
 - koszt ubezpieczeń OC oraz NNW wyniósł: 383,00 zł;
 - koszt obsługi Programu wyniósł: 2.498,67 zł.

Pracownicy socjalni Ośrodka prowadzili stały monitoring zadań realizowanych w Programie. Ośrodek Pomocy Społecznej w 2025 roku, ponownie wnioskował o środki na realizację Programu. Środki otrzymał i już 6 rok realizuje Program na terenie gminy Świerklaniec, udzielając wsparcia i pomocy naszym mieszkańcom z niepełnosprawnościami.

2.6.2. „Opieka wytchnieniowa” dla JST – edycja 2025

Celem Programu jest wsparcie społeczne osób z niepełnosprawnościami. Ośrodek realizował Program w ramach pobytu dziennego w miejscu zamieszkania osoby z niepełnosprawnościami. Program „Opieka wytchnieniowa” jest adresowany do osób ze znacznym stopniem niepełnosprawności (lub orzeczeniem traktowanym na równi z orzeczeniem o znacznym stopniu niepełnosprawności) oraz dzieci z orzeczeniem o niepełnosprawności, których członkowie rodzin lub opiekunowie sprawujący bezpośrednią opiekę, wymagają wsparcia w postaci doraźnej, krótkotrwałej przerwy w sprawowaniu opieki oraz podniesienia swoich umiejętności i wiedzy w zakresie opieki nad tym osobami. Program jest finansowany ze środków Funduszu Solidarnościowego.

Program realizowany był od lutego 2025 r. do grudnia 2025 r., to już czwarta edycja Programu realizowana przez OPS;

- ilość osób objęta wsparciem w 2025 roku: 4 osoby z niepełnosprawnościami i 4 ich opiekunów, w tym:
 - 2 dzieci do 16 roku życia, z orzeczeniem o niepełnosprawności łącznie ze wskazaniem: konieczności stałej lub długotrwałej opieki lub pomocy innej osoby w związku ze znacznie ograniczoną możliwością samodzielnej egzystencji oraz konieczności stałego współudziału na co dzień opiekuna dziecka w procesie jego leczenia, rehabilitacji i edukacji i ich 2 opiekunów;
 - 2 osoby dorosłe, ze znacznym stopniem niepełnosprawności;

- zatrudniono 4 osoby, które pełniły usługi opieki wytchnieniowej;
- wypracowano łącznie 825 godzin, w tym: 412 godziny dla 2 dzieci oraz 413 godzin dla osób dorosłych;
- całkowity koszt realizacji Programu wyniósł: 41.424,72 zł, tj.:
- koszt realizacji usług opieki wytchnieniowej wyniósł: 40.607,08 zł;
- koszt obsługi Programu wyniósł: 817,64 zł.

Pracownicy socjalni Ośrodka prowadzili stały monitoring zadań realizowanych w Programie. Ośrodek Pomocy Społecznej w 2025 roku, ponownie wnioskował o środki na realizację Programu. Środki otrzymał i już 5 rok realizuje Program na terenie gminy Świerklaniec, udzielając wsparcia i pomocy naszym mieszkańcom z niepełnosprawnościami i ich opiekunom.

2.6.3. „Korpus Wsparcia Seniorów”

Program „Korpus Wsparcia Seniorów” na rok 2025 to program, którego celem jest wsparcie finansowe gmin w zakresie zapewnienia usługi wsparcia na rzecz seniorów w wieku 60 lat i więcej przez świadczenie usług wynikających z rozeznaczonych potrzeb na terenie danej gminy, wpisujących się we wskazane w programie obszary oraz realizacja usług opiekuńczych poprzez dostęp do tzw. „opieki na odległość” mającej na celu poprawę bezpieczeństwa oraz możliwości samodzielnego funkcjonowania w miejscu zamieszkania osób starszych.

Program wzorem ubiegłego roku był kontynuowany od 1 stycznia 2025 r. do 31 grudnia 2025 r. i był adresowany do wszystkich gmin w Polsce, zarówno miejskich, wiejskich, jak i miejsko wiejskich. Do realizacji programu mogła przystąpić każda gmina w zakresie realizacji zadania własnego określonego w art. 17 ust. 2 pkt 4 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej, tj. podejmowania innych zadań z zakresu pomocy społecznej wynikających z rozeznaczonych potrzeb gminy, w tym tworzenie i realizacja programów osłonowych. Zgodnie z zapisami części IV pkt 4 programu gmina mogła otrzymać dotację na realizację działań przewidzianych w programie po przyjęciu programu osłonowego lub uzupełnieniu już przyjętego w danej gminie programu osłonowego o działania obejmujące zakres podmiotowy i przedmiotowy programu, zgodnie z art. 17 ust. 2 pkt 4 ustawy o pomocy społecznej. Gminy, które przystąpiły do realizacji programu mogły uzyskać wsparcie finansowe do 80% przewidywanych kosztów całkowitych zadania.

Realizacja programu obejmowała swoim zakresem dwa moduły. Celem Modułu I jest zapewnienie usługi wsparcia seniorom w wieku 60 lat i więcej przez świadczenie usług w zakresie określonym w programie, wynikających z rozeznaczonych potrzeb na terenie danej gminy, a w jego realizację należy zaangażować wolontariuszy, w tym również działaczy środowisk młodzieżowych i obywatelskich, w zakresie codziennego świadczenia pomocy osobom potrzebującym wsparcia. Celem Modułu II jest poprawa bezpieczeństwa oraz możliwości samodzielnego funkcjonowania w miejscu zamieszkania osób starszych przez zwiększanie dostępu do tzw. „opieki na odległość”, a także wsparcie gmin w realizacji świadczenia usług opiekuńczych.

Od stycznia 2025 r. rozpoczęła się rekrutacja do wspomnianego Programu - edycja 2025. Ośrodek Pomocy Społecznej pozyskał dotację na realizację Programu „Korpus Wsparcia Seniorów” edycja 2025

– Moduł II. Dzięki przystąpieniu do programu możliwe było objęcie 28 seniorów zamieszkujących na terenie gminy Świerklaniec, tzw.: „opieką na odległość”, czyli teleopieką.

Teleopieka to rodzaj usług opiekuńczych świadczonych z wykorzystaniem nowoczesnych technologii informacyjno – komunikacyjnych. Seniorzy zostali wyposażeni w opaski monitorujące, pozwalające na wezwanie pomocy w sytuacji zagrożenia. Wspomniane opaski zostały zakupione oraz były obsługiwane (i są nadal) przez firmę HRP Care Sp. z o.o. z siedzibą w Łodzi. Dzięki opasce senior może połączyć się z Centrum Teleopieki za pomocą przycisku SOS. Centrum następnie kontaktuje się z użytkownikiem, dokonuje rozeznania sytuacji i podejmuje właściwą interwencję, np.: poinformuje opiekuna lub wezwie odpowiednie służby (pogotowie, policję, straż). Opaski posiadają funkcję monitorowania podstawowych funkcji życiowych, dlatego w sytuacji nagłej zmiany standardowych parametrów Centrum Teleopieki kontaktuje się z seniorem celem ustalenia, czy jego stan zdrowia wymaga interwencji. Przydatną funkcją jest detektor upadku – jeśli uczestnik Programu/Senior upadnie, np.: wskutek utraty przytomności – opaska wyśle sygnał SOS automatycznie – bez konieczności wywołania sygnału przez użytkownika, a Centrum Teleopieki natychmiast podejmie działania. Poza funkcją alarmową, detektora upadku i monitorowania podstawowych funkcji życiowych, opaska posiada szereg innych funkcji takich jak pomiar pulsu i ciśnienia, pomiar temperatury, pomiar saturacji, a także możliwość odbierania połączeń przychodzących na opaskę i rozmowę za jej pośrednictwem. Opaska jest pyłoszczelna, bryzgoszczelna i wodoodporna.

Koszt realizacji zadania w roku 2025 r. ze strony wojewody wyniósł 8.527,11 zł, wkład własny zaś wyniósł 2.131,78 zł.

2.7. Prace społecznie użyteczne

Prace społecznie użyteczne to prace wykonywane przez bezrobotnych bez prawa do zasiłku, korzystających ze świadczeń pomocy społecznej, na skutek skierowania przez wójta.

Do prac społecznie użytecznych mogą zostać skierowani bezrobotni bez prawa do zasiłku, jednocześnie korzystający ze świadczeń z pomocy społecznej, jak również osoby uczestniczące w kontrakcie socjalnym, indywidualnym programie usamodzielniania, lokalnym programie pomocy społecznej lub indywidualnym programie zatrudnienia socjalnego, zwane dalej „osobami uprawnionymi”. Prace te odbywają się bez nawiązywania stosunku pracy lub umowy o pracę.

Bezrobotny skierowany do wykonywania prac społecznie użytecznych:

1. zachowuje status osoby bezrobotnej w trakcie wykonywania tych prac;
2. wykonuje prace społecznie użyteczne w wymiarze maksymalnie do 10 godzin tygodniowo;
3. otrzymuje świadczenie pieniężne w wysokości ustalonej przez gminę, którego minimalna wysokość jest określona w art. 73a ust. 3 i 6 ustawy o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy, świadczenie to podlega waloryzacji na zasadach określonych w art. 72 ust. 6 ww. ustawy;
4. objęty jest ubezpieczeniem zdrowotnym (z tytułu posiadania statusu osoby bezrobotnej);
5. powinien mieć zagwarantowane bezpieczne i higieniczne warunki pracy, a w przypadku kobiet powinny być przestrzegane przepisy prawa pracy dotyczące wykonywania przez kobiety prac szczególnie uciążliwych lub szkodliwych dla zdrowia;

6. otrzymuje świadczenie pieniężne jedynie za faktyczne godziny wykonywania przydzielonych prac (świadczenie nie przysługuje za okres niewykonywania pracy społecznie użytecznej, co dotyczy również nieobecności udokumentowanej). Świadczenie jest wypłacane w okresach miesięcznych z dołu.

Bezrobotny w okresie odbywania prac społecznie użytecznych obowiązany jest do:

- wykonywania prac społecznie użytecznych w miejscu, czasie i w sposób wskazany przez gminę lub podmiot, w którym te prace są organizowane;
- przestrzegania ustalonego w miejscu wykonywania pracy społecznie użytecznej porządku, dyscypliny i zasad bezpieczeństwa.

Bezrobotny pozbawiany jest statusu osoby bezrobotnej, jeżeli:

- odmówi przyjęcia skierowania na prace społecznie użyteczne;
- nie zgłosi się do wykonywania prac społecznie użytecznych;
- nie podejmie tych prac;
- z własnej winy przerwał wykonywanie prac społecznie użytecznych.

Na podstawie § 5 ust.1 Rozporządzenia Ministra Rodziny pracy i Polityki Społecznej z dnia 21 grudnia 2017 r. w sprawie organizowania prac społecznie użytecznych oraz Porozumienia z Powiatowym Urzędem Pracy w Tarnowskich Górach nr ZR.612.2.2025 w sprawie organizacji prac społecznie użytecznych w gminie Świerklaniec z dnia 29.01.2025 r. w roku 2025 skierowano 4 osoby.

2.8. Wynagrodzenie należne opiekunowi z tytułu sprawowania opieki

W 2025 roku Ośrodek Pomocy Społecznej w Świerkłańcu realizował zadanie polegające na wypłacie wynagrodzenia należnego opiekunowi z tytułu sprawowania opieki, przyznanego na podstawie postanowienia sądu. Świadczenie to zostało wypłacone jednej osobie. W okresie sprawozdawczym zrealizowano łącznie 12 świadczeń na łączną kwotę 9 629 zł.

Przyznanie i wypłata tego świadczenia stanowi formę wsparcia dla opiekuna sprawującego opiekę nad osobą wymagającą pomocy, zgodnie z obowiązującymi przepisami prawa oraz orzeczeniem sądu. Realizacja zadania miała na celu zabezpieczenie części kosztów związanych z wykonywaniem obowiązków opiekuńczych.

III. Analiza świadczeń pomocy społecznej

3.1. Zasiłki i pomoc w naturze

Świadczenia pomocy społecznej są zróżnicowane, niektóre z nich mają charakter obligatoryjny, a inne fakultatywny. Każdy rodzaj świadczenia ma ustawowo określone przesłanki będące podstawą ich przyznania. W 2025 roku Ośrodek Pomocy Społecznej w Świerklańcu zrealizował następujące świadczenia pieniężne i niepieniężne:

3.1.1 Zasiłek stały

Zasiłek stały jest świadczeniem pieniężnym Zgodnie z artykułem 37 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz. U. z 2025 r. poz. 1214 z późn. zm.) zasiłek stały przysługuje:

1. pełnoletniej osobie samotnie gospodarującej, niezdolnej do pracy z powodu wieku lub całkowicie niezdolnej do pracy, jeżeli jej dochód jest niższy od kryterium dochodowego osoby samotnie gospodarującej,
2. pełnoletniej osobie pozostającej w rodzinie, niezdolnej do pracy z powodu wieku lub całkowicie niezdolnej do pracy, jeżeli jej dochód, jak również dochód na osobę w rodzinie są niższe od kryterium dochodowego na osobę w rodzinie.

Zasiłek stały ustala się w wysokości:

- 1) w przypadku osoby samotnie gospodarującej - różnicy między kwotą stanowiącą 130% kryterium dochodowego osoby samotnie gospodarującej a dochodem tej osoby, z tym że kwota zasiłku nie może być wyższa niż 1229 zł miesięcznie;
- 2) w przypadku osoby w rodzinie - różnicy między kwotą stanowiącą 130% kryterium dochodowego na osobę w rodzinie a dochodem na osobę w rodzinie.

Kwota zasiłku stałego nie może być niższa niż 100 zł miesięcznie. W przypadku zbiegu uprawnień do zasiłku stałego i renty socjalnej, świadczenia pielęgnacyjnego, specjalnego zasiłku opiekuńczego, dodatku z tytułu samotnego wychowywania dziecka i utraty prawa do zasiłku dla bezrobotnych na skutek upływu ustawowego okresu jego pobierania lub zasiłku dla opiekuna, zasiłek stały nie przysługuje

Osobę przebywającą w domu pomocy społecznej lub ubiegającą się o przyjęcie do niego uznaje się za osobę samotnie gospodarującą, jeżeli przed przyjęciem do domu pomocy społecznej lub rozpoczęciem oczekiwania na miejsce w takim domu była uprawniona do zasiłku stałego.

Przy ustalaniu uprawnienia oraz wysokości zasiłku stałego do dochodu nie wlicza się kwoty zasiłku okresowego:

- kryterium dochodowe dla osoby samotnie gospodarującej wynosi 1010 zł;
- kryterium dochodowe na osobę w rodzinie wynosi 823 zł.

Tabela 6**Przyznany zasiłek stały w latach 2022 – 2025.**

Rok	Liczba osób, którym przyznano decyzją świadczenie	Liczba świadczeń	Kwota świadczeń (zł)	Liczba rodzin	Liczba osób w rodzinach
2025	14	158	148.888,60	13	16
2024	17	169	129.773,00	16	19
2023	19	184	101.202,00	18	21
2022	23	246	138.449,00	22	26

Źródło: dane własne

Za osoby pobierające zasiłek stały odprowadzana jest składka na ubezpieczenie zdrowotne w wysokości określonej przepisami o systemie ubezpieczeń społecznych. Warunkiem objęcia ubezpieczeniem i opłacania składek jest niepodleganie przez te osoby obowiązkowi ubezpieczenia zdrowotnego z innego tytułu.

Tabela 7**Środki wydatkowane na składkę na ubezpieczenie zdrowotne w latach 2022 – 2025.**

Rok	Liczba osób, za które została zapłacona składka zdrowotna	Liczba świadczeń	Kwota świadczeń (zł)
2025	13	134	12.613,06
2024	15	155	10.368,23
2023	17	163	8.089,00
2022	22	239	11.702,00

*Źródło: dane własne***3.1.2. Zasiłek okresowy**

Zasiłek okresowy to świadczenie przysługujące w szczególności ze względu na długotrwałą chorobę, niepełnosprawność, bezrobocie, możliwość utrzymania lub nabycia uprawnień do świadczeń z innych systemów zabezpieczenia społecznego. Przyznawany jest osobom i rodzinom, których dochód jest niższy od kryterium dochodowego. Zasiłek okresowy ustala się w przypadku osoby samotnie gospodarującej- do wysokości różnicy między kryterium dochodowym osoby samotnie gospodarującej a dochodem tej osoby, z tym, że kwota zasiłku nie może być wyższa niż 418 zł miesięcznie; w przypadku

rodziny- do wysokości różnicy między kryterium dochodowym rodziny a dochodem tej rodziny. Kwota zasiłku okresowego nie może być niższa niż 20 złotych miesięcznie.

Tabela 8

Zasiłki okresowe w 2025 r.

Forma pomocy	Liczba osób, którym przyznano świadczenie	Liczba świadczeń	Kwota świadczeń (zł)	Liczba rodzin	Liczba osób w rodzinach
Zasiłki okresowe ogółem:	18	74	49.443,00	18	38
w tym przyznane z powodu:					
bezrobocia	10	45	31.819,00	10	24
długotrwałej choroby	2	6	3.030,00	2	2
Niepełnosprawności	2	5	3.055,00	2	7
innej przyczyny	6	18	11.539,00	6	12

Źródło: dane własne

Tabela 9

Zasiłki okresowe w 2024 r.

Forma pomocy	Liczba osób, którym przyznano świadczenie	Liczba świadczeń	Kwota świadczeń (zł)	Liczba rodzin	Liczba osób w rodzinach
Zasiłki okresowe ogółem:	14	66	31.413,00	14	33
w tym przyznane z powodu:					
bezrobocia	9	31	13.413,00	9	23
długotrwałej choroby	6	16	5.287,00	6	8
Niepełnosprawności	0	0	-	0	0
innej przyczyny	3	19	12.183,00	3	10

Źródło: dane własne

Tabela 10**Zasiłki okresowe w 2023 r.**

Forma pomocy	Liczba osób, którym przyznano świadczenie	Liczba świadczeń	Kwota świadczeń (zł)	Liczba rodzin	Liczba osób w rodzinach
Zasiłki okresowe ogółem:	18	61	23.611,00	18	50
w tym przyznane z powodu:					
bezrobocia	11	47	18.056,00	11	39
długotrwałej choroby	3	6	2.434,00	3	8
Niepełnosprawności	1	1	192,00	1	1
innej przyczyny	5	7	2.929,00	5	10

Źródło: dane własne

Tabela 11**Zasiłki okresowe w 2022 r.**

Forma pomocy	Liczba osób, którym przyznano świadczenie	Liczba świadczeń	Kwota świadczeń (zł)	Liczba rodzin	Liczba osób w rodzinach
Zasiłki okresowe ogółem:	19	37	15.541,00	19	50
w tym przyznane z powodu:					
bezrobocia	17	34	14.730,00	17	45
długotrwałej choroby	0	0	0	0	0
Niepełnosprawności	1	1	35,00	1	4
innej przyczyny	1	2	776,00	1	1

3.1.3. Zasiłek celowy i specjalny zasiłek celowy

Zgodnie z art. 39 ust. 1 i 2 ustawy o pomocy społecznej zasiłek celowy to jednorazowa pomoc finansowa z pomocy społecznej na zaspokojenie niezbędnych potrzeb bytowych, takich jak zakup żywności, leków, opału, odzieży czy drobne naprawy. Przysługuje osobom i rodzinom o niskich dochodach (poniżej kryterium dochodowego). Może być również przyznany jako specjalny zasiłek celowy (zwrotny lub nie) osobom przekraczającym kryterium dochodowe w szczególnie uzasadnionych przypadkach. I tak:

- Przeznaczenie zasiłku celowego: Częściowe lub całkowite pokrycie kosztów żywności, leków, leczenia, opału, odzieży, niezbędnych przedmiotów użytku domowego, drobnych remontów, a także kosztów pogrzebu.
- Kryterium dochodowe (od 1 stycznia 2025 r.): 1010 zł dla osoby samotnie gospodarującej, 823 zł na osobę w rodzinie.
- Specjalny zasiłek celowy: Może być przyznany, gdy dochód przekracza kryterium, a sytuacja jest wyjątkowa (np. klęska żywiołowa, ciężka choroba). Zazwyczaj nie podlega zwrotowi i nie może przekroczyć wysokości kryterium dochodowego (odpowiednio 1010 zł lub 823 zł).
- Forma: Gotówka lub przelew.
- Procedura: Wymaga przeprowadzenia wywiadu środowiskowego przez pracownika socjalnego, który ocenia sytuację majątkową i rodzinną.
- Wniosek: Składa się go w miejscowym ośrodku pomocy społecznej, osobiście, listownie lub elektronicznie.

Zasiłek celowy jest zazwyczaj świadczeniem jednorazowym. Decyzję o przyznaniu lub odmowie przyznania świadczenia z pomocy społecznej wnioskodawca otrzyma na piśmie. Wydaje ją ośrodek pomocy społecznej.

Tabela 12

Zasiłki celowe i celowe specjalne 2022-2025.

Wyszczególnienie	Dane roczne			
	2022	2023	2024	2025
Zasiłek celowy	57	11	46	63
Zasiłek celowy specjalny	4	7	9	5

Źródło: dane własne

3.1.4. Sprawienie pogrzebu

Zgodnie z art. 10 ustawy z dnia 31 stycznia 1959 r. o cmentarzach i chowaniu zmarłych, prawo pochowania zwłok ludzkich ma:

1. najbliższa pozostała rodzina osoby zmarłej, a mianowicie:
 - pozostały małżonek(-ka);
 - krewni zstępni;
 - krewni wstępni;
 - krewni boczni do 4 stopnia pokrewieństwa;
 - powinowaci w linii prostej do 1 stopnia.
2. właściwe organy wojskowe – w przypadku osób wojskowych zmarłych w czynnej służbie wojskowej,

3. organy państwowe, instytucje i organizacje społeczne w przypadku pochowania zwłok osób zasłużonych wobec Państwa i społeczeństwa,
4. każda osoba, która do tego dobrowolnie się zobowiąże.

Obowiązek pochowania zwłok niepochowanych przez wymienione podmioty albo nieprzekazanych do celów naukowych, spoczywa na gminie właściwej ze względu na miejsce zgonu, a w przypadku osób pozbawionych wolności, zmarłych w zakładach karnych lub aresztach śledczych – przez dany zakład karny lub areszt śledczy, z wyjątkiem zwłok osób, które uwolniły się z zakładu karnego lub aresztu śledczego oraz osób, które przebywały poza terenem zakładu karnego lub aresztu śledczego, w szczególności w trakcie korzystania z zezwolenia na czasowe opuszczenie tego zakładu lub aresztu bez dozoru lub asysty funkcjonariusza Służby Więziennej.

Jeśli obowiązek taki spada na gminę, zadanie to wykonuje Ośrodek Pomocy Społecznej, gdyż sprawienie pochówku jest właśnie zadaniem pomocy społecznej, wymienionym w katalogu świadczeń niepieniężnych (zgodnie z art. 36 pkt 2 lit. f ustawy o pomocy społecznej). Co do sposobu sprawienia pogrzebu przepisy ustawy są bardzo ograniczone. Jedyną regulacją w tym zakresie znajduje się w art. 44 ustawy o pomocy społecznej, zgodnie z którym sprawienie pogrzebu odbywa się w sposób ustalony przez gminę, zgodnie z wyznaniem zmarłego. W 2025 roku Ośrodek sprawił 2 pogrzeby.

3.1.5. Schronienie

Gmina zgodnie z art. 48 ustawy o pomocy społecznej ma obowiązek zapewnić schronienie, odzież i posiłek osobom tego pozbawionym. Koszty pobytu naszych mieszkańców w schroniskach i noclegowniach pokrywane są wyłącznie ze środków własnych gminy. Zgodnie z ustawą o pomocy społecznej osoba przebywająca w schronisku, jeżeli jej dochód nie przekracza kwoty kryterium dochodowego ponosi opłatę nie większą niż 30% dochodu osoby samotnie gospodarującej lub dochodu na osobę w rodzinie.

W 2025 roku Ośrodek podpisał umowę ze Schroniskiem „Oaza” w Będzin, umożliwiającą osobom bezdomnym z terenu gminy korzystanie z miejsc noclegowych oraz wsparcia socjalnego. Pomimo możliwości wystawiania skierowań, w roku sprawozdawczym nikt nie skorzystał z tej formy pomocy. Osoby bezdomne na terenie gminy korzystały natomiast z innych dostępnych form wsparcia, w tym przede wszystkim:

- dystrybucja żywności w ramach programu FEPŻ;
- pomoc w uzyskaniu dokumentów;
- poradnictwo socjalne, konsultacje indywidualne dotyczące praw, możliwości wsparcia i rozwiązywania trudnej sytuacji życiowej
- wsparcie w zakresie zdrowia, skierowania do lekarzy, pomoc w dostępie do świadczeń medycznych i wsparcia psychologicznego

Ponadto, zgodnie z przepisami ustawy o pomocy społecznej, Ośrodek udziela wsparcia osobom bezdomnym, które posiadają ostatni meldunek w gminie Świerklaniec, a przebywają na terenie innych regionów Polski. W roku 2025 pomocą finansową objęta została jedna osoba.

3.1.6. Zdarzenie losowe

Pomoc społeczna jest instytucją mającą na celu umożliwienie osobom i rodzinom przezwyciężenie trudnych sytuacji życiowych, których nie są one w stanie pokonać wykorzystując własne uprawnienia, zasoby i możliwości. Pomocą objęte mogą być jedynie osoby fizyczne. Jednym z ustawowo zapisanych powodów udzielenia pomocy społecznej jest zdarzenie losowe i sytuacja kryzysowa - art. 40 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz. U. z 2025 r. poz. 1214 z późn. zm.):

Zasiłek ten przyznawany jest na zaspokojenie niezbędnych potrzeb bytowych, tj. zakup żywności, odzieży, obuwia, niezbędnych przedmiotów użytku domowego, drobnych remontów i napraw w mieszkaniu.

Należy zaznaczyć, że zasiłek taki nie ma na celu wyrównania strat poniesionych przez osobę/rodzinę, ale jedynie ma zminimalizować te straty. Nie ma możliwości całkowitego i pełnego pokrycia wszystkich szkód wyrządzonych zdarzeniem losowym.

Tabela 13

Przyznany zasiłek celowy w związku ze zdarzeniem losowym w latach 2022-2025.

Rok	Liczba osób, którym przyznano decyzją świadczenie	Liczba świadczeń	Kwota świadczeń (zł)	Liczba rodzin	Liczba osób w rodzinach
2025	0	0	0	0	0
2024	0	0	0	0	0
2023	0	0	0	0	0
2022	8	8	46.000,00	8	24

Źródło: dane własne

3.1.7. Mieszkanie treningowe

Osobie pełnoletniej, która ze względu na trudną sytuację życiową, wiek, niepełnosprawność lub chorobę potrzebuje wsparcia w codziennym funkcjonowaniu, ale nie wymaga usług w zakresie świadczonego przez jednostkę całodobowej opieki, w szczególności osobie z zaburzeniami psychicznymi, osobie bezdomnej, osobie opuszczającej pieczę zastępczą w rozumieniu przepisów o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, młodzieżowy ośrodek wychowawczy, okręgowy ośrodek wychowawczy, zakład poprawczy, schronisko dla nieletnich, a także cudzoziemcowi, który uzyskał w Rzeczypospolitej Polskiej status uchodźcy, ochronę uzupełniającą lub zezwolenie na pobyt czasowy udzielone w związku z okolicznością, o której mowa w art. 159 ust. 1 pkt 1 lit. c lub d ustawy z dnia 12 grudnia 2013 r. o cudzoziemcach, może być przyznane wsparcie w mieszkaniu treningowym lub wspomaganym.

Mieszkanie treningowe jest formą pomocy społecznej przygotowującą, przy wsparciu specjalistów, osoby w nich przebywające do prowadzenia niezależnego życia lub wspierającą te osoby w codziennym funkcjonowaniu.

Mieszkanie treningowe może być prowadzone przez każdą jednostkę organizacyjną pomocy społecznej lub organizację pozarządową, o której mowa w art. 3 ust. 2 ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie, oraz podmiot, o którym mowa w art. 3 ust. 3 tej ustawy, prowadzące działalność w zakresie pomocy społecznej, pieczy zastępczej lub integracji i reintegracji zawodowej i społecznej osób zagrożonych wykluczeniem społecznym - na zasadach określonych w art. 25. W mieszkaniu treningowym świadczy się usługi bytowe, pracę socjalną oraz naukę w obszarze rozwijania lub utrwalania niezależności, sprawności w zakresie samoobsługi, pełnienia ról społecznych w integracji ze społecznością lokalną, w celu umożliwienia prowadzenia niezależnego życia. Zgodnie z art. 97 ust. 5 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej w znowelizowanym brzmieniu, "rada powiatu lub rada gminy w drodze uchwały ustala w zakresie zadań własnych, szczegółowe zasady ponoszenia odpłatności za pobyt w ośrodkach wsparcia i mieszkaniach treningowych lub wspomaganych" (uchwałą nr LXXII/528/22 Rady Gminy Świerklaniec z dnia 27 października 2022 ustalono zasady odpłatności za pobyt w tym mieszkaniu).

3.1.8. Pomoc rzeczowa

W roku 2022 uruchomiono w Ośrodku Pomocy Społecznej pomoc rzeczową w formie wydawania odzieży i obuwia dla osób potrzebujących. W roku 2025 kontynuowano pomoc rzeczową w formie odzieży i obuwia dla osób potrzebujących. W siedzibie Ośrodka Pomocy Społecznej (korytarz na parterze budynku) znajduje się wieszak z odzieżą i obuwiem. Każdy, kto znalazł się w potrzebie mógł bez skrupowania skorzystać z udostępnionych butów i odzieży. Wieszak dostępny jest w godzinach pracy Ośrodka (i biblioteki). Odzież pozyskujemy od darczyńców. Pomoc rzeczowa cieszy się dużą popularnością wśród potrzebujących, odzież jest systematycznie zabierana i uzupełniana.

3.2. Potwierdzenia prawa do świadczeń zdrowotnych zgodnie z art. 54

Do korzystania ze świadczeń opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych na zasadach określonych w ustawie z dnia 27 sierpnia 2004 r. mają prawo, oprócz ubezpieczonych, inne osoby posiadające obywatelstwo polskie i posiadające miejsce zamieszkania na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej o ile spełniają kryterium dochodowe wynikające z ustawy o pomocy społecznej. W tym przypadku potwierdzenie prawa do świadczeń opieki zdrowotnej stanowi decyzja wójta gminy właściwej ze względu na miejsce zamieszkania świadczeniobiorcy.

Wydanie przedmiotowej decyzji poprzedza postępowanie analogiczne jak w przypadku przyznawania świadczeń z pomocy społecznej, a więc niezbędne jest przeprowadzenie rodzinnego wywiadu środowiskowego przez pracownika socjalnego. W wyniku tego wywiadu ustala się, czy dana osoba spełnia wymogi ustawowe i czy możliwe jest potwierdzenie prawa do świadczeń opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych.

Tabela 14**Potwierdzenia prawa do świadczeń zdrowotnych zgodnie z art. 54 w latach 2022-2025.**

Dane roczne	Ilość wniosków	Potwierdzenie prawa do ubezpieczenia	Odmowa	Umorzenie postępowania
2022	14	8	2	4
2023	17	10	6	1
2024	32	17	3	12
2025	22	12	1	9

Źródło: dane własne

3.3. Pomoc udzielana w ramach programu rządowego „Posiłek w szkole i w domu” na lata 2024-2028

Prawo do posiłku na podstawie ustawy o pomocy społecznej ma osoba lub rodzina, jeżeli jest tego pozbawiona. Pomoc doraźna albo okresowa w postaci jednego gorącego posiłku dziennie przysługuje osobie, która własnym staraniem nie może go sobie zapewnić. Pomoc przyznana dzieciom i młodzieży w okresie nauki w szkole może być realizowana w formie zakupu posiłków.

Ośrodek w 2025 roku realizował wieloletni rządowy program „Posiłek w szkole i w domu” na lata 2024-2028. Celem programu jest ograniczenie zjawiska niedożywienia dzieci i młodzieży z rodzin o niskich dochodach lub znajdujących się w trudnej sytuacji oraz osób dorosłych, w szczególności samotnych, w podeszłym wieku, chorych lub osób niepełnosprawnych.

W ramach Programu opracowane zostały 3 moduły:

1. Moduł dla dzieci i młodzieży.
2. Moduł dla osób dorosłych.
3. Moduł organizacji stołówek oraz miejsc spożywania posiłków w szkołach.

W ramach modułów 1 i 2 Program przewiduje udzielenie pomocy w jednej z trzech form:

- 1) posiłek,
- 2) świadczenie pieniężne na zakup posiłku lub żywności,
- 3) świadczenie rzeczowe w postaci artykułów żywnościowych.

Pomoc w zakresie dożywiania była przyznawana, jeżeli dochód nie przekraczał 200 % kryterium dochodowego określonego w ustawie o pomocy społecznej, tzn. 2020 zł w przypadku osoby samotnie gospodarującej oraz w przypadku rodziny kwoty 1646 zł pomnożonej przez liczbę członków rodziny (np.: dla 4-osobowej rodziny $4 \times 1646 \text{ zł} = 6584 \text{ zł}$).

Dożywianie prowadzone było łącznie w 7 placówkach, w tym:

- 3 przedszkolach,
- 4 szkołach.

Posiłek zapewniany jest w formie jednego gorącego posiłku w szkołach i przedszkolach. Pomoc w formie dożywiania przyznawano na podstawie art. 7 ustawy o pomocy społecznej.

Tabela 15

Pomoc udzielana w ramach programu rządowego „Posiłek w szkole i w domu” w latach 2022-2025.

WYSZCZEGÓLNIENIE	Dane roczne			
	2022	2023	2024	2025
Rzeczywista liczba osób objęta programem ogółem ilość osób w rodzinie	33	60	63	81
Jeden ciepły posiłek	9	30	26	31
Zasiłek celowy	10	37	50	70
Świadczenie rzeczowe	0	0	0	0
Koszt programu (zł)	8.140,00	19.816,00	33.405,00	49.348,00

Źródło: dane własne

W przypadku braku możliwości zapewnienia posiłku lub gdy przyznanie pomocy w formie posiłku było nieuzasadnione ze względu na sytuację osobistą lub rodzinną Ośrodek Pomocy Społecznej przyznawał finansową pomoc w formie zasiłku celowego z przeznaczeniem na zakup posiłku. Poniżej przedstawiono strukturę wydatków na realizację wieloletniego programu „Posiłek w szkole i w domu” na lata 2024-2028”. Udział kosztów budżetu gminy wyniósł 40%.

Tabela 16

Realizacja programu wieloletniego „Posiłek w szkole i w domu” w 2025 r.

Rodzaj pomocy	Rok 2025	
	Środki własne (zł)	Dotacja rządowa (zł)
Koszt Programu (zł)	49348	
	20.417,00	28.931,00
Pomoc w formie posiłku	6.219,00	9.329,00
Pomoc w formie zasiłku celowego	14.198,00	19.602,00
Świadczenie rzeczowe	0	0

Źródło: dane własne

Tabela 17

Realizacja programu wieloletniego „Posiłek w szkole i w domu” w 2024 r.

Rodzaj pomocy	Rok 2024	
	Środki własne (zł)	Dotacja rządowa (zł)
Koszt Programu (zł)	33 405,00	
	13.405,00	20.000,00
Pomoc w formie posiłku	3.990,00	5.985,00
Pomoc w formie zasiłku celowego	9.415,00	14.015,00
Świadczenie rzeczowe	-	-

Źródło: dane własne

Tabela 18

Realizacja programu wieloletniego „Posiłek w szkole i w domu” w 2023 r.

Rodzaj pomocy	Rok 2023	
	Środki własne (zł)	Dotacja rządowa (zł)
Koszt Programu (zł)	19.816,00	
	8.358,00	11.458,00
Pomoc w formie posiłku	3.908,00	5.008,00
Pomoc w formie zasiłku celowego	4.450,00	6.450,00
Świadczenie rzeczowe	-	-

Źródło: dane własne

Tabela 19

Realizacja programu wieloletniego „Posiłek w szkole i w domu” w 2022 r.

Rodzaj pomocy	Rok 2022	
	Środki własne (zł)	Dotacja rządowa (zł)
Koszt Programu (zł)	8.140,00	
	3.256,00	4.884,00
Pomoc w formie posiłku	942,00	1.908,00
Pomoc w formie zasiłku celowego	2.314,00	2.976,00
Świadczenie rzeczowe	-	-

Źródło: dane własne

3.4. Realizacja Program Fundusze Europejskie na Pomoc Żywnościową 2021–2027 (FEPŻ) współfinansowanego z Europejskiego Funduszu Społecznego Plus (EFS+)

Ośrodek Pomocy Społecznej w Świerklańcu we współpracy z Bankiem Żywności w Częstochowie w ramach Programu Fundusze Europejskie na Pomoc Żywnościową 2021–2027 (FEPŻ) – Podprogram 2024, współfinansowanego ze środków Europejskiego Funduszu Społecznego Plus (EFS+) i nadzorowanego przez Ministerstwo Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej. Celem tego programu jest ograniczanie ubóstwa poprzez zwiększenie bezpieczeństwa żywnościowego osób najbardziej potrzebujących i realizację działań na rzecz włączenia społecznego. Realizowany jest on we wszystkich krajach Unii Europejskiej i współfinansowany w 85% ze środków UE.

Pomoc w ramach FEPŻ kierowana jest do osób i rodzin o niskich dochodach i udzielana jest w formie paczek żywnościowych lub posiłków. Osoby, których dochód nie przekracza 265 % kryterium dochodowego uprawniającego do skorzystania z pomocy społecznej, tj. 2676,50 zł dla osoby samotnie gospodarującej, 2180,95 zł dla osoby w rodzinie mogą uzyskać skierowanie do otrzymania pomocy żywnościowej w Ośrodku Pomocy Społecznej w Świerklańcu. W ramach Programu przewidziano działania towarzyszące w formie bezpłatnych warsztatów i szkoleń dotyczących m.in.: przygotowywania posiłków, zdrowego odżywiania, sprawnego zarządzania budżetem domowym, zapobiegania marnowaniu żywności. Zestaw roczny artykułów spożywczych w Podprogramie 2024 („wydawka” w roku 2025) obejmował artykuły spożywcze w łącznej ilości 20755,78 kg. Żywność przeznaczona dla 221 zakwalifikowanych osób. Zestaw roczny artykułów spożywczych w Podprogramie 2024 zawierał 18 artykułów spożywczych: groszek z marchewką, koncentrat pomidorowy, dżem truskawkowy, makaron jajeczny świderki, mąka pszenna, płatki owsiane, herbatniki maślane, kawa zbożowa rozpuszczalna, mleko, ser podpuszczkowy dojrzewający, szynka wieprzowa mielona, szynka drobiowa, paszтет wieprzowy, szprot w oleju, cukier biały, miód nektarowy, olej rzepakowy, fasolka po bretońsku.

3.5. Pomoc materialna o charakterze socjalnym dla uczniów

3.5.1. Stypendium szkolne

Świadczenia pomocy materialnej dla uczniów o charakterze socjalnym zostały wprowadzone w celu zmniejszenia różnic w dostępie do edukacji oraz umożliwienia pokonywania barier dostępu do nauki uczniom znajdującym się w trudnej sytuacji materialnej. Świadczenia te są niezależne od typu i rodzaju szkoły, do której uczeń uczęszcza, czy też od wyników w nauce - podstawowym kryterium przyznawania jest dochód na osobę w rodzinie. Dzielimy je na dwa rodzaje:

1. stypendium szkolne - świadczenie okresowe przyznawane uczniowi w roku szkolnym, na okres nie krótszy niż miesiąc i nie dłuższy niż 10 miesięcy.
2. zasiłek szkolny - ma charakter jednorazowy, przyznaje się go z powodu zdarzenia losowego.

Obydwa świadczenia przeznaczone są na pokrycie kosztów związanych z edukacją ucznia. Mogą się o nie ubiegać mieszkańcy gminy, bez względu na położenie szkoły, do której uczęszczą. Świadczenia tego typu należą do zadań własnych gminy. Stypendia i zasiłki szkolne przysługują do czasu ukończenia kształcenia, nie dłużej jednak niż do ukończenia 24. roku życia. Warunkiem jest uczęszczanie do szkoły. Nie ma znaczenia, czy jest realizowany obowiązek szkolny lub obowiązek nauki - uczeń może

uczęszczać do kolejnej szkoły i ma prawo ubiegać się o pomoc. Wypłatę świadczenia należy jednak zakończyć - pomimo chodzenia do szkoły - w miesiącu, w którym uczeń ukończy 24. rok życia.

Zasiłki szkolne i stypendia szkolne przysługują:

- uczniom szkół publicznych i niepublicznych o uprawnieniach szkół publicznych dla młodzieży i dla dorosłych,
- słuchaczom publicznych kolegiów nauczycielskich, nauczycielskich kolegiów języków obcych i kolegiów pracowników służb społecznych,
- słuchaczom niepublicznych kolegiów nauczycielskich i kolegiów języków obcych.

Stypendium szkolne przyznawane jest uczniom znajdującym się w trudnej sytuacji materialnej. Zgodnie z art. 90d ust. 1 Ustawy o systemie oświaty stypendium szkolne uwarunkowane jest występowaniem chociaż jednego z poniższych powodów:

- bezrobocie,
- niepełnosprawność,
- ciężka lub długotrwała choroba,
- wielodzietność,
- brak umiejętności wypełniania funkcji opiekuńczo-wychowawczych,
- alkoholizm lub narkomania,
- rodzina niepełna,
- zdarzenie losowe.

Przyczyną niskich dochodów w rodzinie może być również inna niewymieniona wyżej sytuacja, którą również uwzględnia się przy rozpatrywaniu prawa do stypendium. Prawo do stypendium szkolnego przysługuje, jeżeli miesięczna wysokość dochodu nie przekracza kwoty kryterium dochodowego na osobę w rodzinie, zgodnie z Ustawą o pomocy społecznej, tj. 823,00 zł. Forma stypendium oznacza sposób w jaki udziela wsparcia uczniowi. Są one najczęściej udzielane w dwóch postaciach:

1. Całkowite lub częściowe pokrycie kosztów udziału w zajęciach edukacyjnych, w tym również:
 - wyrównawczych,
 - wykraczających poza zajęcia realizowane w szkole w ramach planu nauczania,
 - realizowanych poza szkołą.
2. Pomoc rzeczowa o charakterze edukacyjnym, w tym w szczególności zakup podręczników.

W sytuacjach wyjątkowych można wypłacić stypendium szkolne w formie świadczenia pieniężnego. Polega na przekazaniu środków pieniężnych (w gotówce lub na rachunek bankowy) bez wcześniejszego dostarczania przez stronę rachunków lub faktur potwierdzających dokonanie zakupów. Świadczenie pieniężne ma ogromne znaczenie dla rodzin najbiedniejszych, które często nie mają środków własnych na zakup przedmiotów niezbędnych dziecku do procesu edukacyjnego. Wysokość stypendium szkolnego reguluje Ustawa o systemie oświaty. Miesięczna kwota stypendium szkolnego nie może być niższa niż 80% i wyższa niż 200% kwoty zasiłku rodzinnego na dziecko w wieku od 5 do 18 lat, a więc obecnie 124 zł. Zatem obecnie stypendium szkolne może być przyznane w kwocie od 124 zł do 248 zł. Wysokość stypendium szkolnego przyznawanego decyzją należy uzależnić od wysokości dochodu rodziny w przeliczeniu na jedną osobę i od skali drugiego kryterium - dysfunkcji rodziny - w

zależności od ustaleń regulaminu udzielania pomocy o charakterze socjalnym. Wartość stypendium szkolnego w danym roku szkolnym łącznie nie może przekroczyć dwudziestokrotności zasiłku rodzinnego na dziecko w wieku 5-18 lat. Ustawa wprowadza zakaz przyznawania stypendium szkolnego uczniowi, który utrzymuje inne stypendium o charakterze socjalnym ze środków publicznych. Przewiduje jednak odstępstwo od tej reguły, polegające na możliwości przyznania stypendium szkolnego, jeśli uczeń otrzymuje inne niż szkolne stypendium socjalne, ale również do wysokości nieprzekraczającej kwot dwudziestokrotności lub osiemnastokrotności zasiłku rodzinnego.

Tabela 20

Tabela przedstawiająca korelację między wysokością dochodu (oraz możliwymi dysfunkcjami), a wysokością stypendium szkolnego.

Grupa dochodu	Wysokość dochodu	Max. wysokość stypendium (bez dysfunkcji)	Uwagi (przy dysfunkcji)	Max. wysokość stypendium (z dysfunkcją)
1	0.00 – 411,40zł (0% - 50%)	do 223,20 zł	24,80 zł	do 248.00 zł
2	411,50zł – 658,40zł (50% - 80%)	do 161,20 zł		do 186.00 zł
3	658,40zł – 823,00zł (80%-100%)	do 99,20 zł		do 124.00 zł

Źródło: dane własne

W roku szkolnym 2024/2025, 5 rodzin złożyło 9 wniosków o stypendium szkolne. Wydano 7 decyzji przyznających, 2 decyzje odmawiające przyznania stypendium.

Wśród osób ubiegających się o przyznanie stypendium szkolnego w roku szkolnym 2024/2025 było:

- 8 uczniów uczęszczało do szkoły podstawowej,
- 1 uczeń uczęszczał do szkoły zawodowej.

W roku szkolnym 2025/2026, 3 rodziny złożyło 4 wnioski o stypendium szkolne. Wydano 3 decyzje przyznające i 1 decyzję odmawiającą przyznania stypendium.

Wśród osób ubiegających się o przyznanie stypendium szkolnego w roku szkolnym 2025/2026 było:

- 1 uczeń uczęszczający do szkoły podstawowej,
- 2 uczniów uczęszczających do liceum.

Środki pieniężne przeznaczone na wypłatę stypendiów szkolnych w latach 2022-2025 przedstawiają się następująco:

2022 – 5.357.96 zł

2023 – 5.246.26 zł

2024 – 4.186,45 zł

2025 – 4.784,97 zł

3.5.2. Zasiłek szkolny

To forma pomocy materialnej o charakterze socjalnym. Takie świadczenie przysługuje uczniom, którzy znajdują się przejściowo w trudnej sytuacji materialnej z powodu zdarzenia losowego, np. których sytuacja materialna uległa pogorszeniu i z powodu śmierci rodzica. Ustawa wprost nie wymienia o jakie konkretnie zdarzenia losowe chodzi. W praktyce może to być klęska żywiołowa, śmierć, wypadek, itp.

Do przyznania uczniowi zasiłku szkolnego konieczne jest spełnienie następujących przesłanek:

- wystąpienie zdarzenia o charakterze losowym,
- związek przyczynowy między tym zdarzeniem a trudną sytuacją materialną,
- związek pomiędzy tą przejściowo trudną sytuacją materialną a niezaspokojonymi potrzebami ucznia na pokrycie wydatków związanych z procesem edukacyjnym lub w zakresie pomocy rzeczowej o charakterze edukacyjnym.

Zasiłek szkolny może być przyznawany w formie świadczenia pieniężnego na pokrycie wydatków związanych z procesem edukacyjnym lub w formie pomocy rzeczowej o charakterze edukacyjnym. Zasiłek szkolny może być przyznawany raz lub kilka razy w ciągu roku, niezależnie od otrzymywanego stypendium szkolnego. Zasiłek szkolny nie może przekroczyć jednorazowo pięciokrotności kwoty zasiłku rodzinnego, przysługującego na dziecko w wieku 5-18 lat, określanego w art. 6 ust. 2 pkt 2 ustawy z dnia 28 listopada 2003 roku o świadczeniach rodzinnych.

W roku 2025, do Ośrodka Pomocy Społecznej, wpłynął 1 wniosek o przyznanie zasiłku szkolnego.

Środki pieniężne przeznaczone na wypłatę zasiłku szkolnego w roku 2025 to 750,00 zł.

IV. Realizacja zadań w zakresie wspierania rodziny

4.1. Asystent rodziny

„Asysta rodzinna” to, pomoc świadczona na rzecz rodziny planowana i realizowana razem z rodziną we współpracy z innymi profesjonalistami takimi jak np. pedagog, pracownik socjalny OPS, kurator, koordynator rodzin zastępczych etc. – stosownie do zidentyfikowanych potrzeb i problemów tej rodziny”. Celem głównym pracy asystenta rodziny jest osiągnięcie przez rodzinę takiego poziomu stabilności życiowej i odpowiedzialności za własne życie, który pozwala jej, o ile to możliwe, na samodzielne funkcjonowanie i wychowywanie dzieci. Aktualnie w Ośrodku Pomocy Społecznej w Świerklańcu zatrudnionych jest 2 asystentów rodziny, oboje na ½ etatu.

Rozpoczynając współpracę z asystentem rodziny - rodzina podpisuje plan pracy. Plan pracy zawiera cele i efekty dostosowane do diagnozy sytuacji rodziny. Asystent w głównej mierze pracuje nad nabyciem przez rodzinę umiejętności w prowadzeniu gospodarstwa domowego oraz podjęciem działań zmierzających do zapewnienia dzieciom prawidłowego rozwoju we wszystkich przestrzeniach. Asystent pomaga i towarzyszy rodzinie w załatwianiu istotnych spraw urzędowych i lekarskich, motywuje do większej aktywności społecznej. W sytuacji, kiedy rodzina tego wymaga motywuje do skorzystania z poradnictwa specjalistycznego – psychologicznego lub prawnego. Asystent rodziny współpracuje z wieloma instytucjami działającymi na rzecz rodziny: kuratorami, wychowawcami ze szkół, przedszkoli i świetlic, pedagogami, dzielnicowymi, PCPR, Domem Dziecka, Poradnią Psychologiczno – Pedagogiczną. Asystent w czasie wspólnych działań z członkami rodziny pomaga w codziennej organizacji dnia, pokazuje jak sprawnie wykonywać obowiązki domowe, opiekować się i wychowywać dzieci. Doradza, jak zarządzać budżetem domowym. Informuje, jak działają urzędy, szczególnie placówki wsparcia rodziny i dziecka, a także wyjaśnia, jak wypełniać dokumentację oraz realizować sprawy urzędowe. Wspiera w kontaktach z pracownikami szkoły, przedszkola, sądu, poradni, przychodni, policji i innych instytucji. Motywuje do podnoszenia kwalifikacji zawodowych i znalezienia pracy. Najważniejsze jest bezpieczeństwo dzieci. Może być i tak, że czasem zachowania destruktcyjne rodziców zagrażają zdrowiu i życiu dzieci. Rodzic pracuje wtedy nad zmianą, gdy dziecko jest w pieczy zastępczej krótkoterminowej. Nie każda rodzina będzie też chciała i potrafiła skorzystać z tej formy wsparcia. Niemniej jednak asystentura winna być rozumiana jako forma wsparcia a nie przymusu.

W ramach wsparcia specjalistycznego w 2025 roku realizowano usługę asystenta rodziny, którego działania:

- były pomocą dla pracownika socjalnego w realizacji głównych zadań pracy socjalnej,
 - były umocowane zapisami Ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej oraz Ustawy z dnia 4 listopada 2016 r. o wsparciu kobiet w ciąży i rodzin „Za życiem”,
- Realizując zadania określone w Ustawie, praca asystenta skoncentrowana była przede wszystkim na poszukiwaniu rozwiązań trudnej sytuacji życiowej rodzin, w których są dzieci. Współpraca w środowiskach każdorazowo miała charakter indywidualny i odbywała się w miejscu zamieszkania podopiecznych przeważnie raz w tygodniu. Asystent rodziny zatrudniony w OPS w Świerklańcu od 2014 r. podejmował swoje czynności od poniedziałku do piątku w systemie zadaniowym, co pozwalało na pracę w rodzinach w godzinach popołudniowych. Działania asystenta w rodzinach polegały min. na:
- wzmocnieniu funkcji opiekuńczo-wychowawczych podopiecznych,

- rozwinięciu w co najmniej dobrym stopniu umiejętności prowadzenia gospodarstwa domowego w rodzinach o minimalnym stopniu rozwoju tych umiejętności,
- wsparciu w utrzymaniu trzeźwości,
- podjęciu i utrzymaniu zatrudnienia,
- pomocy w uregulowaniu spraw sądowych i urzędowych, w tym uregulowaniu opłat za czynsz i media, spłaty powstałych innych zadłużeń,
- poddaniu potrzebujących dzieci specjalistycznym badaniom lekarskim, psychologicznym i terapeutycznym,
- wsparcie dzieci w realizacji obowiązku szkolnego.

Występujące w rodzinach problemy opiekuńczo-wychowawcze, w szczególności wynikały z braku kompetencji psychologicznych i społecznych, ubóstwa, bezrobocia, bezradności w prowadzeniu gospodarstwa domowego, trudnej sytuacji zdrowotnej, problemów mieszkaniowych, alkoholizmu, przemocy w rodzinie.

Rodziców objętych stałą pomocą asystent wspierał w wypełnianiu ról społecznych podejmując różnego rodzaju działania w zakresie podniesienia umiejętności opiekuńczo-wychowawczych, prowadzenia gospodarstwa domowego, radzenia sobie z problemami ekonomiczno-socjalnymi, zdrowotnymi, społecznymi.

Liczba rodzin objętych asystenturą rodzin:

- w 2025 - 11 rodzin w tym 20 dzieci (7 rodzin zostało zobowiązanych przez sąd),
- w 2024 - 9 rodzin w tym 20 dzieci (5 rodziny zostało zobowiązanych przez sąd),
- w 2023 – 8 rodzin w tym 17 dzieci (4 rodziny zostały zobowiązane przez sąd),
- w 2022 – 6 rodzin w tym 13 dzieci (3 rodziny zostały zobowiązane przez sąd),

Zgodnie z zapisami ustawy „Za życiem” rolą asystenta rodziny jest koordynacja wsparcia dla kobiet w ciąży i ich rodzin, zwłaszcza w odniesieniu do kobiet zagrożonych urodzeniem dziecka z ciężkim i nieodwracalnym upośledzeniem lub z nieuleczalną chorobą zagrażającą życiu. Do asystenta rodziny m.in. należy informowanie w zakresie instrumentów polityki na rzecz rodziny, reprezentowanie przed instytucjami i urzędami, udzielanie wsparcia psychologicznego, pomocy w przezwyciężaniu problemów wychowawczych oraz pomocy prawnej, a także wspieranie w realizacji codziennych obowiązków.

Oznacza to, że asystent rodziny może załatwiać w imieniu rodziny sprawy w różnych instytucjach.

Wydatki Ośrodka związane z zatrudnieniem asystentów rodziny, w kolejnych latach wyniosły:

2022 – 37.857,42 zł;

2023 – 46.502,46 zł;

2024 – 51.765,05 zł;

2025 – 64.144,57 zł.

Asystenci pracują również z rodzinami, którym odebrano dzieci, dążąc, poprzez pracę z rodziną, do sytuacji poprawy warunków materialno-bytowych rodziny oraz poprawy w obszarze właściwego wypełniania ról społecznych, w tym rodzicielskich, by dzieci mogły wrócić do swoich rodzin biologicznych. Dzieci takich w roku 2024 było ich 4 (w 2021 roku odebrano 9 dzieci, w roku 2022 odebrano 1 dziecko i 1 dziecko z wcześniej odebranych wróciło do rodziny biologicznej, w roku 2023

sytuacja odebrania dziecka/dzieci nie miała miejsca), przebywają w instytucjonalnej i nieinstytucjonalnej pieczy zastępczej, za którą odpłatność ponosi gmina. W pierwszym roku pobytu dzieci opłata wynosi 10% kosztów utrzymania, w drugim roku jest to już 30% kosztów utrzymania, a w kolejnych latach procent ten wynosi już 50.

Kwoty prezentują się następująco:

- 2022 – 97.380,84 zł;
- 2023 – 217.433,91 zł;
- 2024 – 274.046,47 zł;
- 2025 – 254.877,95 zł.

4.2. Wsparcie rodzin w zakresie przeciwdziałania przemocy domowej

Realizacja Gminnego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie ma na celu stworzenie wsparcia i udzielenia pomocy osobom uwikłanym w przemoc oraz rozpowszechniania informacji o instytucjach udzielających w tym zakresie pomocy. Problem przemocy w rodzinie może dotknąć każdego człowieka. Bez znaczenia jest wiek, rodzaj wykształcenia, wykonywany zawód czy pozycja społeczna. W naszej gminie przemoc domowa występuje w rodzinach o różnym statusie społecznym, często łączy się z problemem nadużywania alkoholu.

W 2011 r. Zarządzeniem Wójta Gminy został powołany Zespół Interdyscyplinarny w jego skład weszli przedstawiciele, pomocy społecznej, oświaty, policji, służby zdrowia, sądu. Aktualnie skład Zespołu Interdyscyplinarnego wchodzi 7 osób, tj.:

- Pani Ewelina Radecka - Przewodniczący Zespołu Interdyscyplinarnego - Ośrodek Pomocy Społecznej w Świerkłańcu,
- Pani Aleksandra Leszczyńska - Zastępca Przewodniczącego Zespołu Interdyscyplinarnego - Ośrodek Pomocy Społecznej w Świerkłańcu,
- Pani Dorota Pyrk - Członek Zespołu Interdyscyplinarnego - Sąd Rejonowy w Tarnowskich Górach,
- Pani Anna Wesołowska - Członek Zespołu Interdyscyplinarnego - Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Świerkłańcu,
- Pani Mariola Maleska - Członek Zespołu Interdyscyplinarnego - Samodzielny Publiczny Zakład Opieki Zdrowotnej w Świerkłańcu,
- Pani Jolanta Sporniak - Członek Zespołu Interdyscyplinarnego - Szkoła Podstawowa im. Adama Mickiewicza w Świerkłańcu,
- Pan Rafał Zajac - Członek Zespołu Interdyscyplinarnego – Komisariat Policji w Radzionkowie.

W 2025 r. odbyło się 6 posiedzeń Zespołu Interdyscyplinarnego.

Czynności podejmowane i realizowane przez Zespół Interdyscyplinarny w związku z uzasadnionym podejrzeniem zaistnienia przemocy domowej obejmuje procedura „Niebieskiej Karty”, której celem jest nawiązanie współpracy i działania interdyscyplinarne. Powyższe wynika z faktu, że przemoc domowa nie jest wyłącznie zagadnieniem prawnym - karnym, ale również socjalnym, psychologicznym, zdrowotnym i społecznym.

W 2025 roku do Przewodniczącego Zespołu Interdyscyplinarnego wpłynęły 26 Niebieskie Karty założone przez:

- - Ośrodek Pomocy Społecznej w Świerklańcu (9 Niebieskich Kart),
- - Komisariat Policji w Radzionkowie (14 Niebieskie Karty),
- - oświata (2 Niebieskich Kart),
- - służba zdrowia (1 Niebieska Karta).

W 2025 roku prowadzono procedury „Niebieska Karta” w 32 przypadkach z czego w 6 przypadkach kontynuowano procedury Niebieskiej Karty rozpoczęte w latach 2023 i 2024. W 2025 roku zakończono 21 Niebieskich Kart, w tym:

- 15 NK zamknięto z powodu ustania przemocy domowej i uzasadnionego przypuszczenia zaprzestaniu dalszego stosowania przemocy oraz po zrealizowaniu indywidualnego planu pomocy,
- 6 NK odstąpiono od dalszych działań w związku z niepotwierdzeniem występowania przemocy domowej.

W 2025 roku odbyło się 72 posiedzeń grup diagnostyczno-pomocowych. W 2025 roku wypełniono 14 formularzy „Niebieska Karta - C” oraz 10 formularze „Niebieska Karta -D”.

Członkowie grup diagnostyczno-pomocowych skierowali 3 wniosków do Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych o spowodowanie leczenia odwykowego. Ponadto członkowie GDP monitorują sytuację rodzin, w których dochodzi do przemocy oraz rodzin zagrożonych wystąpieniem przemocy, a także dokumentują działania podejmowane wobec rodzin, w których dochodzi do przemocy oraz ich efekty. Po zakończeniu procedury Niebieskiej Karty, rodzina jest monitorowana przez kolejne 9 miesięcy przez członków grup diagnostyczno-pomocowych..

W 2025 r. w skład GDP wchodzili przedstawiciele Ośrodka Pomocy Społecznej, Policji, placówek oświatowych. Członkowie grup diagnostyczno-pomocowych podejmowali działania w środowiskach, które miały na celu ustanie przemocy domowej m.in. poprzez:

- zapraszanie na spotkania GDP osób, co do których istnieje podejrzenie, że doznają przemocy domowej oraz przeprowadzanie rozmów z nimi i wypełnianie formularzy „Niebieska Karta” C, gdzie ustalony był wspólny plan działania GDP i zaproszonej osoby,
- udzielanie informacji o możliwości uzyskania pomocy w instytucjach pomocowych takich jak: Ośrodek Pomocy Społecznej, Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, Punkt Konsultacyjny, Rewir Dzielnicowych, Placówki Zdrowia, Prokuratura, Sąd Rejonowy, placówki oświatowe, i inne,
- wzywanie osób, co do których istnieje podejrzenie, że stosują przemoc domową na spotkanie grup diagnostyczno-pomocowych , gdzie były informowane o prawnych skutkach stosowania przemocy, jak również o możliwościach uzyskania pomocy psychologicznej oraz wypełnianie z nimi formularza „Niebieska Karta” D,
- kierowanie do Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych wniosków o zmotywowanie do podjęcia leczenia osób co do których istnieje podejrzenie, że stosują przemoc domowej, a mających problem z nadużywaniem alkoholu,
- informowanie osób podejrzanych o stosowanie przemocy o możliwości udziału w programie korekcyjno-edukacyjnym,

- kierowanie pism do Prokuratury bądź Sądu, informujących o podejrzeniu stosowania przemocy domowej,
- stały monitoring sytuacji rodziny poprzez regularne odwiedziny w rodzinie pracownika socjalnego oraz policjanta,
- zeznawanie w charakterze świadka przez pracowników socjalnych.

W celu edukacji społeczności lokalnej rozprowadzano ulotki dotyczące m.in. Procedury „Niebieskie Karty” podstawowe informacje; nadużywanie alkoholu, a problem przemocy domowej; przemoc w rodzinie – sytuacja osób doznających przemocy domowej; Jak radzić sobie z przemocą? - porady psychologiczne dla osób doznających przemocy; prawne aspekty przeciwdziałania przemocy w rodzinie. Pracownicy socjalni w ramach swoich obowiązków realizowali czynności służbowe, kierowali zawiadomienia, pisma i wnioski zarówno do Sądów, jak i organów ścigania, w zależności od potrzeb monitorowali sytuację w rodzinach w miejscu zamieszkania oraz poprzez kontakty telefoniczne, dzielnicowi powołani do grupy diagnostyczno-pomocowej monitorowali bezpieczeństwo osób doznających przemocy również w miejscu zamieszkania z zachowaniem wszelkich środków ochronnych.

Członkowie Zespołu Interdyscyplinarnego w 2025 r. brali udział w szkoleniu pt. „Praktyczne aspekty pracy Zespołu Interdyscyplinarnego i Grup Diagnostyczno-Pomocowych w ramach procedury Niebieskie Karty”.

Koszty działalności Zespołu Interdyscyplinarnego w roku 2025 to 17.233,55 zł

Tabela 21

Liczba wszczętych procedur Niebieskiej Karty w latach 2022-2025

Wyszczególnienie	Dane roczne			
	2022	2023	2024	2025
Rok	2022	2023	2024	2025
Liczba NK	23	48	24	26

Źródło: dane własne

V. System wsparcia osób z niepełnosprawnościami

5.1. Usługi opiekuńcze

Zgodnie z art. 50 ustawy o pomocy społecznej: Osobie samotnej, która z powodu wieku, choroby lub innych przyczyn wymaga pomocy innych osób, a jest jej pozbawiona, przysługuje pomoc w formie usług opiekuńczych lub specjalistycznych usług opiekuńczych. Usługi opiekuńcze lub specjalistyczne usługi opiekuńcze mogą być przyznane również osobie, która wymaga pomocy innych osób, a rodzina, a także wspólnie niezamieszkujący małżonek, wstępni, zstępni nie mogą takiej pomocy zapewnić. Usługi opiekuńcze obejmują pomoc w zaspokajaniu codziennych potrzeb życiowych, opiekę higieniczną, zaleconą przez lekarza pielęgnację oraz w miarę możliwości, zapewnienie kontaktów z otoczeniem. Specjalistyczne usługi opiekuńcze są to usługi dostosowane do szczególnych potrzeb wynikających z rodzaju schorzenia lub niepełnosprawności, świadczone przez osoby ze specjalistycznym przygotowaniem zawodowym. Ośrodek pomocy społecznej albo centrum usług społecznych, przyznając usługi opiekuńcze, ustala ich zakres, okres i miejsce świadczenia, zaś rada gminy określa, w drodze uchwały, szczegółowe warunki przyznawania i odpłatności za usługi opiekuńcze i specjalistyczne usługi opiekuńcze, z wyłączeniem specjalistycznych usług opiekuńczych dla osób z zaburzeniami psychicznymi, oraz szczegółowe warunki częściowego lub całkowitego zwolnienia od opłat, jak również tryb ich pobierania.

Usługi sąsiedzkie są formą świadczenia pomocy społecznej, która została wprowadzona 1 listopada 2023 roku na mocy nowelizacji Ustawy o pomocy społecznej z lipca 2023 r. Usługi opiekuńcze w miejscu zamieszkania mogą być przyznane w formie usług sąsiedzkich. Usługi sąsiedzkie obejmują pomoc w zaspokajaniu podstawowych potrzeb życiowych, podstawową opiekę higieniczno-pielęgnacyjną, przez którą należy rozumieć formy wsparcia niewymagające specjalistycznej wiedzy i kompetencji oraz w miarę potrzeb i możliwości, zapewnienie kontaktów z otoczeniem. Organizatorem usług sąsiedzkich jest gmina właściwa ze względu na miejsce zamieszkania osoby korzystającej z usług sąsiedzkich lub podmiot uprawniony. Osobą wykonującą usługi sąsiedzkie może być osoba, która:

1. jest pełnoletnia;
2. nie jest członkiem rodziny osoby, na rzecz której są świadczone usługi sąsiedzkie;
3. nie jest oddzielnie zamieszkującym małżonkiem, wstępnym ani zstępnym osoby, na rzecz której są świadczone usługi sąsiedzkie;
4. złożyła organizatorowi usług sąsiedzkich oświadczenie o zdolności pod względem psychofizycznym do świadczenia takich usług;
5. zamieszkuje w najbliższej okolicy osoby, na rzecz której są świadczone usługi sąsiedzkie;
6. ukończyła szkolenie z zakresu udzielania pierwszej pomocy;
7. została zaakceptowana przez osobę, na rzecz której są świadczone usługi sąsiedzkie;
8. została zaakceptowana przez organizatora usług sąsiedzkich.

W przypadku organizowania przez gminę usług opiekuńczych w formie usług sąsiedzkich rada gminy w uchwale, o której mowa w ust. 6, określa także szczegółowe warunki przyznawania usług sąsiedzkich, wymiar i zakres usług sąsiedzkich oraz sposób rozliczania wykonywania takich usług. Rada gminy może postanowić o rozszerzeniu katalogu osób, o których mowa w ust. 1 i 2, o osoby, dla których wsparcie w postaci usług sąsiedzkich będzie miało charakter uzupełniający opiekę sprawowaną przez rodzinę, a także wspólnie niezamieszkującego małżonka, wstępnych i zstępnych.

Dnia 28.11.2024 r. Uchwałą nr XXVII/64/24 Rada Gminy Świerklaniec określiła szczegółowe warunki przyznawania i odpłatności za usługi opiekuńcze i specjalistyczne usługi opiekuńcze, z wyłączeniem specjalistycznych usług opiekuńczych dla osób z zaburzeniami psychicznymi oraz szczegółowych warunków częściowego lub całkowitego zwolnienia od opłat, jak również trybu ich pobierania, a także szczegółowych warunków przyznawania usług sąsiedzkich, wymiaru i zakresu usług sąsiedzkich oraz sposobu rozliczania wykonywania takich usług.

Uchwała regulowała wysokość stawki opłaty za jedną godzinę usług opiekuńczych sąsiedzkich, która w roku 2025 wynosiła 36,50 zł. Opłatę ponosi osoba, której dochód przekracza kryterium dochodowe, o którym mowa w art. 8 ust.1 pkt 1 i 2 ustawy o pomocy społecznej.

Ośrodek Pomocy Społecznej w Świerklańcu oferuje pomoc w formie usług opiekuńczych oraz specjalistycznych usług opiekuńczych.

Usługi opiekuńcze, obejmują w szczególności:

1. Opiekę higieniczno – sanitarną, w szczególności:
 - 1) czynności związane z utrzymaniem higieny osobistej podopiecznego:
 - toaletę całego ciała (kąpiel, natłuszczenie),
 - pielęgnację jamy ustnej,
 - pielęgnację nóg i stóp (w tym obcinanie paznokci),
 - pielęgnację włosów (mycie, czesanie, strzyżenie),
 - w razie potrzeby zabezpieczenie w pampersy, toaletę po każdorazowym zabrudzeniu (przebieranie w czystą odzież, zapobieganie odleżynom);
 - 2) czynności związane z utrzymaniem higieny pomieszczeń, w których przebywa podopieczny, w tym m.in.:
 - wietrzenie pomieszczeń,
 - wycieranie kurzu, mycie podłóg, odkurzanie dywanów,
 - mycie okien – 2 razy do roku,
 - utrzymanie czystości w kuchni, łazience, wc,
 - pranie odzieży, pościeli;
2. Pomoc w zaspakajaniu codziennych potrzeb życiowych, w szczególności:
 - pomoc w dokonywaniu zakupów (żywność, środki czystości, prasa, itp.) i dostarczanie ich podopiecznemu,
 - przyrządzanie posiłków a w razie konieczności przecieranie lub miksowanie pokarmów,
 - dostarczanie gotowych posiłków (np. z punktu wydawania posiłków),
 - przygotowywanie produktów lub posiłków na części dnia, w której podopieczny zostanie są (podwieczorek, kolacja) oraz właściwe ich przechowywanie,
 - w przypadku ograniczonej sprawności podopiecznego: nakarmienie i podanie napoju,
 - pomoc w ogrzewaniu mieszkania,
 - pomoc w uiszczaniu opłat i należności,
 - doustne podawanie leków zaleconych przez lekarza oraz kontrolowanie prawidłowości ich przyjmowania, realizacja recept lekarskich;
3. Zapewnienie kontaktów z otoczeniem, w szczególności:

- w przypadku osób mieszkających samotnie utrzymanie kontaktów z rodziną, sąsiadami, znajomymi,
- wychodzenie z podopiecznym na spacer,
- utrzymanie stałego kontaktu z lekarzem,
- zapewnienie możliwości kontaktu lub pośredniczenie w kontaktach z instytucjami np.: OPS, PCPR, ZUS.

Specjalistyczne usługi opiekuńcze obejmują w szczególności:

1. Uczenie i rozwijanie umiejętności niezbędnych do samodzielnego życia, w tym zwłaszcza:

- kształtowanie umiejętności zaspakajania podstawowych potrzeb życiowych i umiejętności społecznego funkcjonowania, motywowanie do aktywności, leczenia i rehabilitacji, wspieranie oraz asystowanie w codziennych czynnościach życiowych w szczególności takich jak samoobsługa, w tym umiejętność utrzymania i prowadzenia domu, dbałość o higienę i wygląd, utrzymanie kontaktów z domownikami, ze społecznością lokalną, wspólne organizowanie i spędzanie czasu wolnego oraz korzystanie z usług różnych instytucji,
- interwencje i pomoc w życiu w rodzinie, w tym: pomoc w radzeniu sobie w sytuacjach kryzysowych, poradnictwo specjalistyczne, interwencje kryzysowe, rozmowy terapeutyczne, doradztwo, koordynacja działań innych służb na rzecz rodziny, której członkiem jest osoba uzyskująca pomoc w formie specjalistycznych usług, kształtowanie pozytywnych relacji osoby wspieranej z osobami bliskimi, sąsiadami oraz współpraca z rodziną,
- kształtowanie odpowiednich postaw wobec osoby chorującej, niepełnosprawnej,
- pomoc w załatwianiu spraw urzędowych,
- wspieranie i pomoc w uzyskaniu zatrudnienia,
- pomoc w gospodarowaniu pieniędzmi;

2. Pielęgnację jako wspieranie procesu leczenia, w tym:

- pomoc w dostępie do świadczeń zdrowotnych, uzgadnianie i pilnowanie terminów wizyt lekarskich, badań diagnostycznych, pomoc w wykupywaniu lub zamawianiu leków oraz obserwowanie ewentualnych skutków ubocznych ich stosowania, pomoc w dotarciu do placówek służby zdrowia i placówek rehabilitacyjnych,
- współpraca ze specjalistami w zakresie wspierania psychologiczno-pedagogicznego i edukacyjno- terapeutycznego zmierzającego do wielostronnej aktywizacji.

W 2025 r. usługi opiekuńcze na terenie gminy świadczyła firma Zakątek Pomocy. Kwota za jedną godzinę świadczonych usług wynosiła 40 zł. Z tej formy pomocy w 2025 r. skorzystało 12 osób. Analizując sytuację w gminie, można zauważyć, że z usług opiekuńczych korzystają głównie osoby starsze, schorowane i niepełnosprawne. Osoby te w zdecydowanej większości mają rodziny, jednak nie są one w stanie zapewnić im takiej opieki, jakiej wymagają. Jeżeli jednak osoba wymagająca usług posiada rodzinę, która się nią opiekuje, wówczas ustalany jest wspólnie zakres usług i ich częstotliwość, tak by dana pomoc była jak najbardziej efektywna. Pracownik socjalny pozostaje też w telefonicznym kontakcie z rodziną i osobą zainteresowaną. Należy dodać, że zdecydowana większość osób korzystających z usług opiekuńczych to kobiety urodzone w latach 30 i 40 ubiegłego wieku. Wydana

przez Ośrodek decyzja określa zakres i częstotliwość świadczenia usług opiekuńczych. Zdarzało się w roku 2025, że w trakcie trwania decyzji następowała konieczność zmniejszenia (rzadziej) lub zwiększenia ilości godzin, gdyż sytuacja klienta ulegała zmianie. W przypadku takiej sytuacji po ponownym ustaleniu zakresu i godzin, decyzja ulegała zmianie. Można zauważyć spadek tej formy pomocy w porównaniu z rokiem ubiegłym. Wynika to z innych form działalności Ośrodka, które zastąpiły tradycyjne usługi, takie jak realizacja projektu usług sąsiedzkich „Pomocna dłoń”, programy rządowe „Asystent osobisty osoby z niepełnosprawnością” i „Opieka wytchnieniowa”.

Koszt realizacji usługi opiekuńczej w latach 2022- 2025 to:

- 2022 – 28.419,79 zł;
- 2023 – 62.045,10 zł;
- 2024 – 34.659,44 zł;
- 2025 – 22.888,00 zł.

5.2. Pobyt w Domach Pomocy Społecznej

Sprawy związane z kierowaniem do domu pomocy społecznej regulują przepisy rozdziału 2 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz. U. z 2025 r. poz. 1214 z późn. zm.). Zgodnie z art. 54 ust. 1 ustawy o pomocy społecznej: „Osobie wymagającej całodobowej opieki z powodu wieku, choroby lub niepełnosprawności, niemogącej samodzielnie funkcjonować w codziennym życiu, której nie można zapewnić niezbędnej pomocy w formie usług opiekuńczych, przysługuje prawo do umieszczenia w domu pomocy społecznej.” Należy pamiętać, iż umieszczenie osoby w domu pomocy społecznej jest ostatecznością i powinno być poprzedzone oceną możliwości udzielenia pomocy osobie potrzebującej w miejscu jej zamieszkania oraz zbadaniem jej sytuacji rodzinnej. Skierowanie osoby do domu pomocy społecznej wymaga dokonania oceny jej stanu zdrowia oraz wcześniejsze ustalenie zakresu możliwości korzystania przez daną osobę z pomocy środowiskowej. Osoba nie może być kierowana do domu, gdy do zaspokojenia codziennych potrzeb życiowych wystarcza przyznanie usług opiekuńczych lub specjalistycznych usług opiekuńczych, o których mowa w art. 50 ustawy o pomocy społecznej. Zasadą jest kierowanie do domu pomocy społecznej odpowiedniego typu, zlokalizowanego jak najbliżej miejsca zamieszkania osoby zainteresowanej umieszczeniem w placówce. W przypadku braku miejsc w takim domu osoba wpisywana jest na listę oczekujących. Jeżeli przewidywany okres oczekiwania na miejsce jest dłuższy niż 3 miesiące, osobę kieruje się (na jej wniosek) do innego, zlokalizowanego jak najbliżej miejsca zamieszkania osoby kierowanej do tego samego typu. Decyzję o skierowaniu do domu pomocy społecznej i decyzję ustalającą opłatę za pobyt w domu pomocy społecznej wydaje organ gminy właściwej dla tej osoby w dniu jej kierowania do domu pomocy społecznej, natomiast decyzję o umieszczeniu w domu pomocy społecznej wydaje organ gminy prowadzącej dom pomocy społecznej lub starosta powiatu prowadzącego dom pomocy społecznej. Zgodnie z art. 61 ust. 1 ustawy o pomocy społecznej: „1. Obowiązani do wnoszenia opłaty za pobyt w domu pomocy społecznej są w kolejności:

1. mieszkaniac domu, a w przypadku osób małoletnich przedstawiciel ustawowy z dochodów dziecka,
2. małżonek, zstępni przed wstępnymi,

3. gmina, z której osoba została skierowana do domu pomocy społecznej - przy czym osoby i gmina określone w pkt 2 i 3 nie mają obowiązku wnoszenia opłat, jeżeli mieszkaniec domu ponosi pełną odpłatność.”.

Wysokość opłat ponoszonych przez osoby zobowiązane określa ust. 2 przywołanego wyżej przepisu:

„Opłatę za pobyt w domu pomocy społecznej wnoszą:

4. mieszkaniec domu, nie więcej jednak niż 70 % swojego dochodu, a w przypadku osób małoletnich przedstawiciel ustawowy z dochodów dziecka, nie więcej niż 70 % tego dochodu;
5. małżonek, zstępni przed wstępnymi - zgodnie z umową zawartą w trybie art. 103 ust. 2:
 - a) w przypadku osoby samotnie gospodarującej, jeżeli dochód jest wyższy niż 300 % kryterium dochodowego osoby samotnie gospodarującej, jednak kwota dochodu pozostająca po wniesieniu opłaty nie może być niższa niż 300 % tego kryterium,
 - b) w przypadku osoby w rodzinie, jeżeli posiadany dochód na osobę jest wyższy niż 300 % kryterium dochodowego na osobę w rodzinie, z tym, że kwota dochodu pozostająca po wniesieniu opłaty nie może być niższa niż 300 % kryterium dochodowego na osobę w rodzinie;
6. gmina, z której osoba została skierowana do domu pomocy społecznej - w wysokości różnicy między średnim kosztem utrzymania w domu pomocy społecznej a opłatami wnoszonymi przez osoby, o których mowa w pkt 1 i 2.”

Tabela 22

Odpłatność gminy za pobyt w domu pomocy społecznej w latach 2022 - 2025

Rok	Liczba osób, którym przyznano decyzją świadczenie	Liczba świadczeń	Kwota świadczeń (zł)	Liczba rodzin	Liczba osób w rodzinach
2025	13	139	564.947,79	13	13
2024	12	137	505.477,00	12	14
2023	9	101	324.515,00	9	11
2022	9	108	335.423,00	9	11

Źródło: dane własne

5.3. Program osłonowy wsparcia osób niepełnosprawnych i ich rodzin w Gminie Świerklaniec na lata 2018-2025

W dniu 30 sierpnia 2018 r., Rada Gminy Świerklaniec, zatwierdziła Program osłonowy wsparcia osób niepełnosprawnych w Gminie Świerklaniec na lata 2018-2025. Program ma na celu ułatwienie dostępu do udziału w rehabilitacji społecznej osób niepełnosprawnych poprzez zapewnienie dowozu do ośrodków wsparcia oraz warsztatów terapii zajęciowej.

Realizacja Programu w 2025 roku przedstawiała się następująco:

- ilość wniosków o wsparcie złożona w 2025 roku: 13 wniosków;
- ilość osób objęta wsparciem w 2025 roku: 13 osób, w tym 5 kobiet, 8 mężczyzn;

- usługa transportowa realizowana była w okresie od stycznia 2025 r. do grudnia 2025 r.;

Pomoc dotyczyła mieszkańców wszystkich sołectw gminy Świerklaniec:

- Świerklaniec: 12 osoby (2 mężczyźni);
- Nakło Śląskie: 6 osób (2 kobiety, 4 mężczyźni);
- Orzech: 3 osoby (2 kobiety, 1 mężczyzna);
- Nowe Chechło: 2 osoby (1 kobieta, 1 mężczyzna).

Dowóz obejmował swoim zasięgiem pięć placówek, tj.:

- Środowiskowy Dom Samopomocy, Tarnowskie Góry, ul. Wyszyńskiego 135 – 2 osoby (2 mężczyźni);
- Środowiskowy Dom Samopomocy, Tarnowskie Góry, ul. Strzybnicka 9 – 1 osoba (1 mężczyzna);
- Warsztaty Terapii Zajęciowej, Tarnowskie Góry, ul. Śniadeckiego – 6 osób (4 kobiety, 2 mężczyźni);
- Warsztaty Terapii Zajęciowej, Bytom, ul. Tetmajera 2 – 3 osoby (2 kobiety, 1 mężczyzna);
- Dom Pomocy Społecznej, Nakło Śląskie, ul. Główna 8 (docelowo: Warsztaty Terapii Zajęciowej, Kalety, ul. Szkolna 8 – 1 osoba (1 mężczyzna)).

Koszt realizacji Programu dla gminy w 2025 roku wyniósł: 112.154,11 zł, a w latach wcześniejszych był następujący: 2024 – 110.150,24 zł, 2023 – 97.600.00 zł, 2022 – 89.700.00 zł, a w 2021 – 69.086.00 zł.

VI. Dział Świadczeń Rodzinnych

Dział realizuje głównie zadania w oparciu o ustawy:

1. o świadczeniach rodzinnych,
2. o pomocy osobom uprawnionym do alimentów,
3. o pomocy państwa w wychowywaniu dzieci,
4. o ustaleniu i wypłacie zasiłków dla opiekunów,
5. o wsparciu kobiet w ciąży i rodzin „Za życiem”,
6. o ochronie danych osobowych,
7. o finansach publicznych,
8. o postępowaniu egzekucyjnym w administracji,
9. o udostępnianiu informacji gospodarczych i wymianie danych gospodarczych,
10. prawo ochrony środowiska,
11. o pomocy obywatelom Ukrainy w związku z konfliktem zbrojnym tego państwa,
12. o szczególnych rozwiązaniach służących zachowaniu ważności niektórych orzeczeń o niepełnosprawności oraz o stopniu niepełnosprawności.

6.1. Zakres obowiązków podstawowych

1. Udzielanie informacji dotyczących uprawnień do świadczeń rodzinnych, świadczeń z funduszu alimentacyjnego, refundacji podatku VAT za dostarczone paliwa gazowe, świadczenia "Za życiem" oraz zasad wydawania zaświadczeń dla programu "Czyste powietrze".
2. Punkt informacyjny - udzielanie informacji dotyczących pracy ośrodka, kierowanie do poszczególnych pracowników innych działów.
3. Przyjmowanie, ewidencjonowanie i rozpatrywanie wniosków dotyczących świadczeń rodzinnych, świadczeń z funduszu alimentacyjnego, świadczeń "Za życiem" oraz wniosków dot. programu "Czyste powietrze".
4. Prowadzenie postępowań w zakresie spraw dotyczących: świadczeń rodzinnych, świadczenia wychowawczego (koordynacja UW, nienależnie pobrane), świadczeń z funduszu alimentacyjnego, refundacji podatku VAT za paliwa gazowe, świadczeń "Za życiem" oraz wniosków dot. programu "Czyste powietrze".
5. Gromadzenie i przetwarzanie danych osobowych wnioskodawców oraz członków ich rodzin w zakresie określonym w ustawie o świadczeniach rodzinnych, ustawie o pomocy państwa w wychowywaniu dzieci, ustawie o pomocy osobom uprawnionym do alimentów, ustawie o wsparciu kobiet w ciąży i rodzin "Za życiem" oraz ustawy o ochronie środowiska.
6. Sporządzanie decyzji administracyjnych, postanowień w sprawach z zakresu świadczeń rodzinnych, świadczenia wychowawczego, świadczeń z funduszu alimentacyjnego, świadczenia "Za życiem".
7. Sporządzanie i rozliczanie list wypłat świadczeniobiorców.
8. Prowadzenie postępowań w sprawie nienależnie pobranych świadczeń rodzinnych, świadczenia wychowawczego, świadczeń z funduszu alimentacyjnego, świadczenia "Za życiem" oraz

- prorowadzenie postępowania egzekucyjnego wobec świadczeniobiorców, w stosunku do których orzeczono nienależnie pobrane świadczenia, naliczanie i przypisywanie odsetek.
9. Rozliczanie wpłat dłużników alimentacyjnych, ustalanie sald i stanów zadłużenia oraz naliczanie i przypisywanie odsetek.
 10. Prowadzenie postępowań wobec dłużników alimentacyjnych.
 11. Przekazywanie informacji gospodarczych dotyczących dłużników alimentacyjnych do biur informacji gospodarczej.
 12. Sporządzanie sprawozdań rzeczowo-finansowych z realizacji zadań.
 13. Analiza w zakresie płynności i terminowości realizacji świadczeń, planowanie zapotrzebowania na środki do realizacji w celu właściwej organizacji pracy i wywiązania się z terminów ustawowych wynikających z obowiązujących przepisów.
 14. Analiza wykonania budżetu dotyczących zadań Działu Świadczeń Rodzinnych.
 15. Przygotowywanie akt sprawy do organów odwoławczych (SKO, sąd).
 16. Sporządzanie zaświadczeń o dochodach na żądanie strony dot. programu "Czyste powietrze".
 17. Sporządzanie zaświadczeń na żądanie osoby ubiegającej się o ich wydanie.
 18. Sporządzanie korespondencji dotyczącej prowadzonych postępowań administracyjnych.
 19. Współdziałanie w zakresie realizowanych w dziale świadczeń z Zakładem Ubezpieczeń Społecznych, urzędem wojewódzkim, urzędami skarbowymi, sądami, komornikami, z zakładami karnymi, ośrodkami pomocy społecznej, powiatowymi centrami pomocy rodzinie, powiatowymi urzędami pracy, zakładami pracy, szkołami, policją, prokuraturą i innymi instytucjami.
 20. Współdziałanie z innymi działami Ośrodka w celu realizacji zadań wymagających uzgodnień.
 21. Współpraca w zakresie przepisów o koordynacji systemów zabezpieczenia społecznego z wojewodami oraz urzędami wojewódzkimi.
 22. Obsługa programu komputerowego „Familia” i "FundAl" oraz współpraca z dostawcą systemów informatycznych, (aplikacja Familia-Świadczenia Rodzinne – program obsługujący świadczenia rodzinne, świadczenie wychowawcze, aplikacja Fundal – program obsługujący świadczenia z funduszu alimentacyjnego) w zakresie wdrażania i udoskonalania ww programów.
 23. Obsługa aplikacji statystycznych (CAS), poczty email, Samorządowej Elektronicznej Platformy Informacyjnej (SEPI), aplikacji do obsługi komunikacji systemów Familia, Fundal z Platformą Empatia (EMP) oraz innych oprogramowań i aplikacji niezbędnych do realizacji zadań wynikających z obowiązków, jak portal eZUS, ePUAP, eDoreczenia.

6.2. Analiza wypłaconych świadczeń

6.2.1. Wnioski o ustalenie prawa do świadczeń rodzinnych realizowane na podstawie ustawy o świadczeniach rodzinnych

Tabela 23

Zasiłki rodzinne z dodatkami w latach 2022 - 2025

Rok	Liczba złożonych wniosków	Kwota wypłaconych świadczeń (zł)	Liczba wypłaconych świadczeń
2025	80	265.875,00	2.649
2024	99	337.950,00	3.089
2023	135	461.840,00	3.520
2022	161	578.223,00	5.085

Źródło: dane własne

Wysokość zasiłku rodzinnego uzależniona jest od wieku dziecka i wynosi od 95,00 zł do 135,00 zł miesięcznie. Do zasiłku przysługują również dodatki, w tym opieki nad dzieckiem w okresie urlopu wychowawczego, wychowywanie dziecka w rodzinie wielodzietnej, rozpoczęcie roku szkolnego. Świadczenia przyznawane są na okres zasiłkowy, który trwa od listopada do października następnego roku. Do otrzymania zasiłku rodzinnego obowiązuje kryterium dochodowe 674,00 zł netto na członka rodziny lub 764,00 w przypadku dziecka niepełnosprawnego w składzie rodziny. Tendencja spadkowa wypłacanych zasiłków głównie spowodowana jest przez niskie kryterium dochodowe. Na dzień dzisiejszy rodzina trzyosobowa już przy dwóch wynagrodzeniach najniższej krajowej nie kwalifikuje się dochodowo o zasiłku rodzinnego. Do zasiłku najczęściej kwalifikują się osoby, które nie uzyskują dochodów lub ich nie wykazują do Urzędu Skarbowego.

Tabela 24

Zasiłki pielęgnacyjne w latach 2022 - 2025

Rok	Liczba złożonych wniosków	Kwota wypłaconych świadczeń (zł)	Liczba wypłaconych świadczeń
2025	136	1.248.634,00	5.785
2024	140	1.260.941,00	5.842
2023	154	1.165.971,00	5.402
2022	109	1.097.459,00	5.085

Źródło: dane własne

Zmniejszająca się liczba wniosków od 2024 r. nie odzwierciedla liczby realizowanych świadczeń, na co też wskazują liczba i kwota wypłaconych świadczeń. Wynika to z faktu, iż lata 2024-2025 były specyficzne dla świadczeń uzależnionych od niepełnosprawności, ponieważ na podstawie specustaw kilkakrotnie przedłużano ważność istniejących orzeczeń o niepełnosprawności, a co za tym idzie zmieniano decyzje i wydłużano okres ich obowiązywania.

Tabela 25

Świadczenia pielęgnacyjne w latach 2022 – 2025

Rok	Liczba złożonych wniosków	Kwota wypłaconych świadczeń w zł	Liczba wypłaconych świadczeń
2025	27	2.882.848,00	885
2024	23	2.431.025,00	828
2023	24	1.774.291,00	736
2022	22	1.350.307,00	649

Źródło: dane własne

Świadczenie pielęgnacyjne cieszy się coraz większą popularnością. Tak, jak w przypadku zasiłku pielęgnacyjnego świadczenie to jest przyznawane na czas ważności orzeczenia o niepełnosprawności osoby, nad którą sprawowana jest opieka.

Kwota świadczenia pielęgnacyjnego co roku ulega waloryzacji.

Wysokość świadczenia:

w 2022 r. - 2.119,00 zł

w 2023 r. - 2.458,00 zł

w 2024 r. - 2.988,00 zł

w 2025 r. – 3.287,00 zł

Tabela 26

Jednorazowa zapomoga z tyt. urodzenia się dziecka, tzw. becikowe w latach 2022 – 2025

Rok	Liczba złożonych wniosków	Kwota wypłaconych świadczeń w zł	Liczba wypłaconych świadczeń
2025	23	13.000,00	13
2024	33	26 000,00	26
2023	32	21 000,00	21
2022	42	36 000,00	36

Źródło: dane własne

W przypadku tego świadczenia również zauważalna jest tendencja spadkowa. Do otrzymania tego świadczenia niezbędnym jest spełnienie kryterium dochodowego w kwocie 1.922,00 zł/os. w rodzinie. Świadczenie to jest wypłacane jednorazowo w kwocie 1.000,00 zł. Na spadek najprawdopodobniej ma wpływ malejąca liczba urodzeń dzieci w gminie oraz niezmiennie kryterium dochodowe o wielu lat.

Tabela 27

Świadczenie rodzicielskie w latach 2022 – 2025

Rok	Liczba złożonych wniosków	Kwota wypłaconych świadczeń (zł)	Liczba wypłaconych świadczeń
2025	18	126.660,00	140
2024	12	160.231,00	168
2023	11	124.799,00	143
2022	12	121.295,00	135

Źródło: dane własne

Świadczenie rodzicielskie jest świadczeniem uzyskiwanym bez względu na dochód w rodzinie w kwocie 1.000,00 zł/m-c, maksymalnie przez 12 miesięcy przysługuje osobom, które nie otrzymują zasiłku macierzyńskiego. Kwota wypłaconych świadczeń w 2025 r. obniżyła się w porównaniu do poprzedniego roku i kształtowała się na poziomie z roku 2023 r. Wynika to z faktu, że wiele wniosków oraz wydanych decyzji administracyjnych zostało przekazanych do innych organów zgodnie z właściwością miejscową wnioskodawcy.

6.2.2. Jednorazowe świadczenie z tytułu urodzenia się dziecka, u którego zdiagnozowano ciężkie i nieodwracalne upośledzenie albo nieuleczalną chorobę zagrażającą życiu, które powstały w prenatalnym okresie rozwoju dziecka lub podczas porodu, realizowane na podstawie ustawy o wsparciu kobiet w ciąży i rodzin „Za życiem” w latach 2022 – 2025

Tabela 28

Wyplacone świadczenia w latach 2022 – 2025

Rok	Liczba złożonych wniosków	Kwota wypłaconych świadczeń w zł	Liczba wypłaconych świadczeń
2025	1	4.000,00	1
2024	1	4.000,00	1
2023	1	4.000,00	1
2022	1	4.000,00	1

Źródło: dane własne

Powyższe świadczenie nie jest uzależnione od dochodu, jest świadczeniem jednorazowym, wypłacanym w kwocie w wysokości 4.000,00 zł.

6.2.3. Wnioski z żądaniem wydania zaświadczeń o dochodach do programu "Czyste powietrze" realizowane na podstawie ustawy prawo ochrony środowiska

Tabela 29

Wnioski „Czyste powietrze” w latach 2022 – 2025

Rok	Liczba złożonych wniosków	Liczba wydanych zaświadczeń
2025	42	42
2024	122	121
2023	84	84
2022	32	32

Źródło: dane własne

Ośrodek wydaje zaświadczenia o dochodach za konkretny rok bazowy w związku z udziałem mieszkańców naszej gminy w programie „Czyste powietrze”. Po wpłynięciu wniosku z żądaniem wydania zaświadczenia, gdzie wnioskodawca podaje skład członków gospodarstwa domowego, następuje pozyskanie danych z systemów dziedzicznych i analiza dochodów w sposób podobny, ale niejednakowy, do ustalania sytuacji dochodowej w przypadku świadczeń rodzinnych. Liczba wydanych

zaświadczeń w roku 2025 spadła w stosunku do roku ubiegłego co spowodowane jest zawieszeniem Programu.

6.2.4. Wnioski o ustalenie prawa do świadczeń z funduszu alimentacyjnego realizowane na podstawie ustawy o pomocy osobom uprawnionym do alimentów

Tabela 30

Fundusz alimentacyjny w latach 2022 – 2025

Rok	Liczba złożonych wniosków	Kwota wypłaconych świadczeń (zł)	Liczba wypłaconych świadczeń
2025	25	194.531,75	330
2024	32	178.937,21	363
2023	33	176.741,00	376
2022	32	190.720,00	399

Źródło: dane własne

Kwota wypłaconych świadczeń z funduszu alimentacyjnego w roku 2025 jest najwyższa w ostatnich latach co wynika bezpośrednio ze zmiany maksymalnej kwoty świadczenia, która wzrosła z 500,00 zł na 1.000,00 zł.

Kwoty wypłacanych świadczeń z funduszu alimentacyjnego odzyskanych od dłużników:

w 2022 r. -	60.189,21 zł,
w 2023 r. -	62.029,64 zł,
w 2024 r. -	100.286,76 zł,
w 2025 r. -	98.526,68 zł

VII. Obsługa organizacyjna Ośrodka

Ośrodek Pomocy Społecznej w Świerkłańcu w 2025 roku realizował zadania zapisane w Regulaminie Organizacyjnym mające na celu zapewnienie prawidłowego funkcjonowania Ośrodka, a w szczególności:

- dbano o racjonalne gospodarowanie posiadanym budżetem w związku z realizacją zadań Ośrodka,
- dokonywano zakup niezbędnego asortymentu biurowego, publikacji, druków zgodnie z posiadanymi możliwościami finansowymi w oparciu o ustawę prawo zamówień publicznych,
- organizowano pracę kancelarii, przygotowywano codzienną pocztę do dekretacji, czuwano nad terminarzem spotkań oficjalnych i indywidualnych ze stronami, wysyłano korespondencję,
- realizowano zadania punktu pierwszego kontaktu z zachowaniem zasad reżimu sanitarnego tj. dziennika podawczego w ramach którego prowadzono ewidencję dokumentów wpływających do Ośrodka, prowadzono dystrybucję dokumentacji zgodnie z obowiązującym obiegiem, rejestrowano podania składane przez klientów Ośrodka w systemie informatycznym POMOST,
- prowadzono punkt informacyjny, w którym udzielano stronom informacji o możliwości załatwienia spraw w poszczególnych komórkach, wydawano korespondencję awizowaną, decyzje na zasiłki oraz świadczenia, stypendia i zasiłki szkolne,
- zabezpieczano sprawne działanie systemów informatycznych, administrowano serwerami oraz bazami danych, archiwizowano bazy danych, przygotowywano i wysyłano sprawozdania i zbiory centralne, instalowano aktualizacje i poprawki w programach używanych w OPS, instalowano oprogramowania użytkowe w nowo zakupionych komputerach, instalowano drukarki, sprawdzano sprzęt przeznaczony do likwidacji.
- aktualizowano stronę www.swierklaniec.naszops.pl, zamieszczano wiadomości dotyczące działalności Ośrodka oraz informacje dotyczące zmian w przepisach. dostosowywano zgodność strony internetowej z wymaganiami ustawy z dnia 4 kwietnia 2019 r. o dostępności cyfrowej stron internetowych i aplikacji mobilnych podmiotów publicznych.
- prowadzono ewidencję ilościowo- wartościową środków trwałych oraz pozostałych środków trwałych i wartości niematerialnych i prawnych przy użyciu systemu informatycznego,
- dokumentowano wszelkie zmiany w stanie i przemieszczaniu się środków trwałych na podstawie pism. Prowadzono księgi inwentarzowe,
- obsługiwano portale ePUAP oraz PUE ZUS, Empatia.

Ponadto w związku z wymogiem zapewnienia szeroko rozumianej dostępności w aspekcie architektonicznym, cyfrowym oraz komunikacyjno - informacyjnym dokonano analizy dostępności architektonicznej budynku OPS.

7.1. Informatyzacja

W 2025 r. aktualizowano oprogramowanie mające na celu sprawne działanie systemów informatycznych, administrowanych serwerami oraz bazami danych, archiwizowano bazy danych, przygotowywano i wysyłano sprawozdania i zbiory centralne, instalowano aktualizacje i poprawki w programach używanych w OPS. Zamawiano licencje na 2025 rok na programy komputerowe na których pracują pracownicy Ośrodka. Sprawdzano i przygotowywano sprzęt przeznaczony do likwidacji.

7.2. Zamówienia publiczne

Ośrodek Pomocy Społecznej w 2025 roku przeprowadzał postępowania tylko o wartości poniżej 130 000 złotych netto, były one realizowane zgodnie z Regulaminem udzielania zamówień, do kwoty 130 000 złotych aktualnie obowiązującym w Ośrodku Pomocy Społecznej w Świerklańcu. W Ośrodku wartość szacunkowa żadnego zamówienia publicznego nie przekroczyła ww. kwoty.

7.3. Inspektor Ochrony Danych (IOD)

Inspektor Ochrony Danych (IOD) – do zadań inspektora ochrony danych należało:

1. Informowanie administratora, podmiotu przetwarzającego oraz pracowników, którzy przetwarzają dane osobowe, o obowiązkach spoczywających na nich na mocy Rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2016/679 z dnia 27 kwietnia 2016 r. w sprawie ochrony osób fizycznych w związku z przetwarzaniem danych osobowych i w sprawie swobodnego przepływu takich danych oraz uchylenia dyrektywy 95/46/WE (zwanego dalej RODO) oraz innych przepisów Unii lub państw członkowskich o ochronie danych i doradzanie im w tej sprawie;
2. Monitorowanie przestrzegania RODO, innych przepisów Unii lub państw członkowskich o ochronie danych oraz polityk administratora lub podmiotu przetwarzającego w dziedzinie ochrony danych osobowych, w tym podział obowiązków, działania zwiększające świadomość, szkolenia personelu uczestniczącego w operacjach przetwarzania oraz powiązane z tym audyty;
3. Udzielanie na żądanie zaleceń co do oceny skutków dla ochrony danych oraz monitorowanie jej wykonania;
4. Współpraca z organem nadzorczym w zakresie danych osobowych;
5. Pełnienie funkcji punktu kontaktowego dla organu nadzorczego w kwestiach związanych z przetwarzaniem, w tym z uprzednimi konsultacjami, o których mowa w art. 36 RODO, oraz w stosownych przypadkach prowadzenie konsultacji we wszelkich innych sprawach z zakresu ochrony danych.
6. Zachowanie w tajemnicy lub poufności co do wykonywania swoich zadań – zgodnie z prawem Unii lub prawem państwa członkowskiego.

7.4. Współpraca z organizacjami, innymi instytucjami i podmiotami

Pracownicy Ośrodka Pomocy Społecznej w Świerklańcu w toku codziennych działań podejmują współpracę z następującymi organizacjami pozarządowymi, instytucjami i podmiotami:

- 1) Ośrodkami Pomocy Społecznej i Powiatowymi Centrami Pomocy Rodzinie z terenu Polski – przekazywanie wywiadów środowiskowych sporządzonych lub przeprowadzanych u osób zobowiązanych do alimentacji i dokumentacji osób kierowanych do domów pomocy oraz wymiana informacji na temat osób ubiegających się o pomoc, współdziałanie w zakresie ustawy o wspieraniu rodziny i pieczy zastępczej, kierowania osób do Zespołu ds. Orzekania o Niepełnosprawności, itp.
- 2) Powiatowym Urzędem Pracy (PUP) – w celu rozwijania aktywnej polityki rynku pracy, przeciwdziałania i zapobiegania bezrobociu, w kierunku odzyskania zdolności funkcjonowania w środowisku, u osób długotrwale bezrobotnych, zagrożonych wykluczeniem społecznym. Ponadto systematycznie prowadzona jest współpraca polegająca na wymianie opinii, informacji,

doświadczeń między pracownikami Ośrodka a pracownikami Urzędu celem wypracowania wspólnych działań na rzecz aktywizowania osób bezrobotnych, współpraca w zakresie realizacji prac społecznie – użytecznych i innych programów rynku pracy.

- 3) Komendą Powiatową Policji / Komisariatem Policji – w sytuacjach kryzysowych, zwłaszcza w przypadkach interwencji dot. stosowania przemocy w rodzinie, osób chorych psychicznie, bezdomnych, demoralizacji nieletnich oraz w zakresie zabezpieczenia osób chorych i starszych przed skutkami zimy, w pracy z klientami tzw. „trudnymi” współpraca z policjantami dzielnicowymi, a także korzystamy z asysty w sytuacjach zagrożenia w czasie wykonywania czynności służbowych oraz współdziałanie przy procedurze Niebieska Karta – przeciwdziałanie przemocy, praca w grupach roboczych w ramach działania Zespołu Interdyscyplinarnego ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie.
- 4) Sądem Rejonowym – współpraca z kuratorami zawodowymi i społecznymi, wydawanie opinii, itp.
- 5) Prokuraturą Rejonową – składanie wniosków o wszczęcie postępowania w przypadku zgłoszenia przemocy w rodzinie, podejrzenia o wykorzystywanie seksualne, zaniedbywanie lub innych spraw naszych klientów wymagających rozpoznania wychodzącego poza zakres kompetencji pracownika socjalnego.
- 6) Zakładami Opieki Zdrowotnej – w sprawie o wydawanie zaświadczeń o stanie zdrowia klientów, wydawanie decyzji o ubezpieczeniu zdrowotnym, wypełniania dokumentów dla osób ubiegających się o skierowanie do domów pomocy społecznej lub zakładów opiekuńczo-leczniczych, itp.
- 7) Urzędami Skarbowymi - współpraca w zakresie egzekucji nienależnie pobranych zasiłków z pomocy społecznej, świadczeń rodzinnych i z funduszu alimentacyjnego, wymiana informacji.
- 8) Szkołami, Przedszkolami, Żłobkami i innymi placówkami oświatowymi – współpraca z pedagogami, a także dyrektorami szkół w sprawie podejmowania wspólnych działań w rodzinach dysfunkcyjnych, wymiana informacji o trudnej sytuacji domowej uczniów i potrzebie dożywiania w szkole w czasie trwania roku szkolnego.
- 9) Komisją ds. Rozwiązywania Problemów Alkoholowych – kierowanie osób uzależnionych od alkoholu na przymusowe leczenie odwykowe.
- 10) Poradnią Psychologiczno-Pedagogiczną – w zakresie pomocy pedagogicznej i psychologicznej dzieciom z problemami w nauce i zachowaniu.
- 11) z organizacjami pozarządowymi, stowarzyszeniami;
- 12) Urzędem Gminy - Referatem Gospodarki Komunalnej, m, in.: w ramach realizacji prac społecznie użytecznych.
- 13) Bankiem Żywności w Częstochowie – współpraca w ramach Podprogramu FE PŻ dla klientów Ośrodka.
- 14) Komornikami Sądów Rejonowych i Sądów Okręgowych z terenu całego kraju – współpraca w zakresie ustalania uprawnień do świadczeń z Funduszu Alimentacyjnego, wymiana informacji.

7.5. Dodatek mieszkaniowy

Ośrodek Pomocy Społecznej w Świerkłańcu realizuje zadania nałożone ustawą o dodatkach mieszkaniowych. Dodatek mieszkaniowy jest świadczeniem pieniężnym wypłacanym przez gminę, mającym na celu umożliwienie osobom o niskich dochodach pokrycie części kosztów utrzymania mieszkania. Taka forma pomocy dla osób, które przy wykorzystaniu własnych możliwości finansowych nie są w stanie pokryć obciążających ich kosztów związanych z zajmowaniem lokalu mieszkalnego, została wprowadzona ustawą z dnia 2 lipca 1994 roku o najmie lokali i dodatkach mieszkaniowych. I tak:

- w 2025 r. wydano 27 decyzji administracyjnych przyznających dodatek mieszkaniowy, wypłacono łącznie kwotę: 79.274,45 zł.
- w 2024 r. wydano 21 decyzji administracyjnych przyznających dodatek mieszkaniowy, wypłacono łącznie kwotę: 75.184,31 zł.
- w 2023 r. wydano 24 decyzje administracyjnych przyznających dodatek mieszkaniowy, wypłacono łącznie kwotę: 70.790,05 zł,
- w 2022 r. wydano 29 decyzji administracyjnych przyznających dodatek mieszkaniowy, wypłacono łącznie kwotę: 54.744,22 zł;

7.6. Ocena zasobów pomocy społecznej

Zgodnie 16 a, p. 3 ustawy o pomocy społecznej to sprawozdanie, w którym znajdują się informacje o aktualnym stanie pomocy społecznej w gminie. Podczas lektury raportu, można dowiedzieć się, z jednej strony z jakich powodów mieszkańcy gminy Świerklaniec najczęściej korzystają ze wsparcia systemu, jaki rodzaj świadczeń pobierają, jaki jest wiek oraz płeć klientów, ilu spośród nich to klienci długotrwale korzystający z pomocy. Z drugiej strony, jakim zasobem instytucjonalnym dysponuje gmina, jakie środki finansowe wydatkowane są na niektóre zadania pomocy społecznej oraz jaka jest aktywność samorządu gminnego. Ocena zasobów pomocy społecznej powinna zostać przedstawiona przez organ wykonawczy jednostki samorządu terytorialnego co roku do dnia 30 kwietnia odpowiednio radzie gminy, radzie powiatu, a do dnia 30 czerwca sejmikowi województwa. Analiza danych z oceny zasobów pomocy społecznej odbywa się z uwzględnieniem lokalnego kontekstu realizowania zadań przez gminę m.in., sytuacji demograficznej, sytuacji na rynku pracy, posiadania infrastruktury pomocy i wsparcia na terenie gminy, sytuacji kadrowej w ośrodku pomocy społecznej.

Ocena Zasobów Pomocy Społecznej to sprawozdanie, w którym znajdują się informacje o aktualnym stanie pomocy społecznej w gminie. Podczas lektury raportu, można dowiedzieć się, z jednej strony z jakich powodów mieszkańcy gminy Świerklaniec najczęściej korzystają ze wsparcia systemu, jaki rodzaj świadczeń pobierają, jaki jest wiek oraz płeć klientów, ilu spośród nich to klienci długotrwale korzystający z pomocy. Z drugiej strony, jakim zasobem instytucjonalnym dysponuje gmina, jakie środki finansowe wydatkowane są na niektóre zadania pomocy społecznej oraz jaka jest aktywność samorządu gminnego.

Ocena zasobów pomocy społecznej jest statystyczną fotografią sytuacji socjalnej na terenie gminy, dane tam uwzględniane są aktualne na dzień 31 grudnia danego roku kalendarzowego. W ostatnim czasie, w pomocy społecznej, obserwuje się spadek liczby osób korzystających z pomocy finansowej

ośrodka pomocy społecznej. Większość rodzin posiadająca dzieci i otrzymująca świadczenia wychowawcze w rzeczywistości osiąga wyższe dochody, niż te, które brane są pod uwagę przy ustalaniu prawa do świadczeń z pomocy społecznej (bo zgodnie z prawem świadczenie wychowawcze nie jest uwzględniane przy określaniu dochodu uprawniającego do pomocy). Fakt ten może skłaniać niektóre z tych rodzin do rezygnacji ze wsparcia. Pojawiający się jako tendencja spadek ogólnej liczby świadczeniobiorców, ma swoje przełożenie na liczbę osób objętych różnymi formami pomocy. Zgodnie z tym trendem (utrzymującym się od dłuższego czasu) w przypadku wielu znaczących (np. zasiłki) form wsparcia zmniejszyła się liczba osób pobierających poszczególne świadczenia, zwiększeniu natomiast uległa liczba interwencji i pracy socjalnej w środowisku. Zwiększone zapotrzebowanie na pracę socjalną, jak również na wydawanie opinii czy zaświadczeń na potrzeby różnych instytucji powoduje, że obecnie wykonywana praca pracowników socjalnych ma częściej charakter interwencyjny niż pomocowy.

7.7. Dodatkowe działania na rzecz mieszkańców Gminy

W 2025 roku Ośrodek Pomocy Społecznej zorganizował świąteczną akcję „Choinka dobroci”, która miała na celu wsparcie seniorów z Gminy Świerklaniec. Finał inicjatywy odbył się 14 grudnia podczas akcji honorowego oddawania krwi przy parafii Chrystusa Króla w Świerklańcu. W ramach działań mieszkańcy gminy przekazywali świąteczne podarki, a placówki oświatowe, w tym szkoły podstawowe i przedszkola, wsparły akcję zarówno rzeczowo, jak i poprzez przygotowanie kartek świątecznych wykonanych przez uczniów. Zebrane produkty zostały przekazane potrzebującym seniorom, a drobne upominki wywołały u obdarowanych wiele radości i wzruszeń. Inicjatywa pokazała aktywne zaangażowanie społeczności lokalnej oraz rolę OPS w integracji działań charytatywnych i wspieraniu osób w trudnej sytuacji życiowej.

Źródło: ilustracja własna.

Ośrodek Pomocy Społecznej systematycznie dokumentuje i promuje swoje działania, zamieszczając informacje, zdjęcia i relacje z inicjatyw na stronie internetowej swierklaniec.naszops.pl oraz na oficjalnych profilach w mediach społecznościowych. Dzięki temu mieszkańcy gminy mogą na bieżąco śledzić realizowane projekty, poznawać efekty działań OPS i aktywnie włączać się w organizowane inicjatywy. Stała obecność w sieci wspiera również budowanie świadomości społecznej, promuje postawy solidarności i zachęca do współpracy lokalnej społeczności przy kolejnych projektach.

7.8. Gminna Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych

Opracowanie i realizacja strategii rozwiązywania problemów społecznych ze szczególnym uwzględnieniem programów pomocy społecznej, profilaktyki, problemów alkoholowych i innych, których celem jest integracja osób i rodzin z grup szczególnego ryzyka, należy do zadań własnych gminy o charakterze obowiązkowym (art. 17 ust. 1 ustawy o pomocy społecznej). Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych to długoterminowa i perspektywiczna koncepcja polityki społecznej, mająca na celu objęcie wsparciem osób zagrożonych lub dotkniętych wykluczeniem społecznym oraz stworzenie optymalnych warunków funkcjonowania społeczności lokalnej. Głównym założeniem strategii jest wyrównanie szans społecznych mieszkańców gminy dzięki efektywnej współpracy wszystkich partnerów w obszarze polityki społecznej.

Strategia jest dokumentem, do którego powinno się odwoływać planując wydatkowanie środków finansowych na cele społeczne. Strategia jako jedno z podstawowych narzędzi realizacji polityki społecznej, jest instrumentem wspomagania decyzji służących tworzeniu bieżących i perspektywicznych programów pomocy społecznej. Umożliwia ona podejmowanie działań zarówno w najbliższym okresie jak i w odległej perspektywie, w związku z czym może podlegać zmianom w zależności od pojawiania się nowych problemów i zadań.

Rada Gminy Świerklaniec uchwałą nr LXIX/515/22 z dnia 27 października 2022 r. przyjęła aktualizację Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Świerklaniec na lata 2017-2025.

Składa się ona z:

- Wprowadzenia,
- Rozdziału I: Uwarunkowania tworzenia strategii,
- Rozdziału II: Diagnoza sytuacji społecznej w gminie,
- Rozdziału III: Misja, cele i kierunki działań,
- Rozdziału IV: Programy i projekty,
- Rozdziału V: Wdrożenie, monitorowanie i ewaluacja strategii,
- Rozdziału VI: Sposób realizacji strategii, jej ramy finansowe oraz wskaźniki realizacji działań.

Przeprowadzona diagnoza sytuacji społecznej w gminie Świerklaniec pozwoliła na zidentyfikowanie najważniejszych problemów i wyzwań, które stoją przed gminą. Zaliczono do nich:

1. Tworzenie w gminie nowych miejsc pracy, m.in. poprzez pozyskiwanie nowych inwestorów, wspieranie przedsiębiorczości, w tym rozwoju już istniejących podmiotów gospodarczych oraz lepszego wykorzystania dogodnego położenia gminy w sąsiedztwie aglomeracji śląskiej, a także posiadanej przez nią potencjału turystycznego, tj. walorów przyrodniczych i kulturowych;

2. Niekorzystne zmiany demograficzne prowadzące do starzenia się społeczności lokalnej, a tym samym zwiększające ryzyko chorób i niepełnosprawności. Perspektywa tych zmian wymaga m.in. zwiększenia dostępu do usług opiekuńczych (w tym specjalistycznych) i rehabilitacyjnych oraz opieki medycznej, utworzenia w gminie placówki wsparcia dziennego dla osób starszych (klubu seniora, a w sprzyjających okolicznościach domu dziennego pobytu), rozwijania oferty spędzania czasu wolnego, w tym rozszerzenia wachlarza środowiskowych przedsięwzięć integracyjnych, dalszego likwidowania występujących barier oraz udzielania wsparcia osobom niepełnosprawnym w uzyskaniu i utrzymaniu zatrudnienia;
3. Wzrost liczby rodzin dysfunkcyjnych, w tym zmagających się z trudnościami opiekuńczo-wychowawczymi oraz wymagających ochrony macierzyństwa, głównie ze względu na wielodzietność, co wymaga udzielenia odpowiedniej pomocy w wychowaniu i opiece, m.in. poprzez dalsze edukowanie rodzin w zakresie właściwego wypełniania ról rodzicielskich, poszerzenie dostępu do poradnictwa specjalistycznego (rodzinnego, psychologiczno-pedagogicznego, prawnego i terapii rodzinnej) oraz opieki przedszkolnej, utrzymanie wsparcia ze strony asystenta rodziny, zapewnienie opieki nad dziećmi do lat 3, utworzenie grupy wsparcia dla rodzin i osób samotnie wychowujących dzieci oraz zwiększenie dostępu dzieci i młodzieży do alternatywnych form spędzania czasu wolnego, w tym do placówek wsparcia dziennego;
4. Problemy alkoholizmu oraz przemocy domowej, wymagające m.in. zintensyfikowania prowadzonej działalności profilaktycznej, zwiększenia dostępności leczenia i wsparcia, w tym pomocy terapeutycznej i rehabilitacyjnej, psychospołecznej i prawnej, oraz wspierania ruchu samopomocowego w gminie, w tym podjęcia działań w kierunku utworzenia grup wsparcia dla osób dotkniętych problemami uzależnień i przemocy w rodzinie;
5. Zaspokajanie potrzeb w zakresie ochrony zdrowia, m.in. poprzez zwiększenie dostępu do opieki zdrowotnej, głównie usług specjalistycznych (w tym opieki geriatrycznej), oraz kontynuowanie działań prozdrowotnych;
6. Utrzymanie poziomu bezpieczeństwa publicznego, m.in. poprzez kontynuowanie przedsięwzięć profilaktycznych, edukacyjnych i informacyjnych poświęconych przestępczości oraz zwiększenie liczby patroli policyjnych w miejscach najbardziej zagrożonych przestępczością, szczególnie w godzinach wieczornych i nocnych;
7. Profesjonalizacja służb społecznych oraz rozwijanie sektora obywatelskiego, m.in. poprzez stałe doskonalenie, a w razie potrzeby i możliwości, poszerzenie kadr pomocowych, rozwijanie infrastruktury socjalnej, a także wspieranie i rozwijanie sektora pozarządowego działającego w gminie w obszarze polityki społecznej oraz zacieśnianie współpracy z należącymi do niego organizacjami pozarządowymi.
8. Wyniki diagnozy, po ich nałożeniu na kompetencje samorządu gminnego, posłużyły do sformułowania misji oraz wyznaczenia celów strategicznych, operacyjnych i kierunków działań niezbędnych do podjęcia w latach 2017-2025. Inicjatywy te zostały ujęte w poniżej przedstawionych obszarach:
9. Podniesienie poziomu bezpieczeństwa socjalnego oraz wspieranie i integrowanie osób zagrożonych marginalizacją i wykluczeniem społecznym: tworzenie w gminie nowych miejsc pracy

oraz wspieranie osób dotkniętych bezrobociem i poszukujących pracy, redukcja zjawiska ubóstwa i przeciwdziałanie jego skutkom, a także zwiększanie udziału osób starszych i niepełnosprawnych w życiu społeczności lokalnej;

10. Wspieranie rodzin, zapewnienie dzieciom i młodzieży warunków do rozwoju, zwiększenie dostępności opieki zdrowotnej oraz utrzymanie poziomu bezpieczeństwa publicznego w gminie: pomoc rodzinom w wypełnianiu ich funkcji oraz zapewnienie dzieciom i młodzieży odpowiedniego dostępu do kształcenia i umożliwienie im wszechstronnego rozwoju, wspieranie osób i rodzin dotkniętych problemami uzależnień i przemocy w rodzinie, zaspokajanie potrzeb mieszkańców w zakresie ochrony zdrowia oraz przeciwdziałanie przestępczości, w tym wśród nieletnich;
11. Profesjonalizacja służb społecznych oraz rozwijanie sektora obywatelskiego: rozwijanie sektora pomocy społecznej oraz wzmacnianie i poszerzanie sektora pozarządowego w gminie oraz zacieśnianie współpracy z należącymi do niego organizacjami.

Misją samorządu Gminy Świerklaniec zawarta w Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych na lata 2017-2025, tj. w dokumencie z 2017 roku nie została zmieniona i jest to stwarzanie mieszkańcom dobrych warunków do życia i rozwoju, wzmacnianie rodzin, przeciwdziałanie różnym formom marginalizacji i wykluczenia społecznego oraz rozwijanie społeczeństwa obywatelskiego.

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Świerklaniec na lata 2017- 2025 była realizowana w szczególności poprzez następujące programy:

- Gminny Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych,
- Gminny Program Przeciwdziałania Narkomanii,
- Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie i Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie,
- Program współpracy Gminy Świerklaniec z organizacjami pozarządowymi oraz podmiotami wymienionymi w art. 3 ust. 3 ustawy o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie.

Zaprojektowane zgodnie z zapisami strategicznymi przedsięwzięcia mogą być dofinansowywane m.in. ze środków programów resortowych (np. w ramach otwartych konkursów ofert), wśród, których m. in.: można wymienić:

- Resortowy program wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej – asystent rodziny i koordynator rodzinnej pieczy zastępczej,
- Program „Asystent osobisty osoby z niepełnosprawnością” dla JST,
- Program „Opieka wytchnieniowa”, dla JST
- Program „Korpus Wsparcia Seniorów”.

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Świerklaniec na lata 2017–2025 dobiegła końca wraz z upływem okresu, na jaki została przyjęta. W związku z zakończeniem obowiązywania dotychczasowego dokumentu, Ośrodek Pomocy Społecznej w chwili obecnej prowadzi prace nad opracowaniem nowej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych, uwzględniającej aktualne uwarunkowania społeczne, potrzeby mieszkańców oraz wyzwania stojące przed Gminą Świerklaniec. W dalszej kolejności nowy dokument zostanie przedłożony do przyjęcia przez właściwe organy gminy, a następnie będzie realizowany zgodnie z założonymi celami, kierunkami działań oraz obowiązującymi przepisami prawa. Opracowanie nowej strategii ma na celu zapewnienie ciągłości działań w obszarze polityki społecznej oraz stworzenie podstaw do skutecznego rozwiązywania

problemów społecznych w kolejnych latach. Przygotowane sprawozdanie, a tym samym treści w nim zawarte, stanowi jednocześnie raport z realizacji Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Świerklaniec na lata 2017–2025. Jednocześnie stanowi on podsumowanie wdrażania zapisów strategicznych oraz materiał wyjściowy do prac nad opracowaniem nowej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych.

7.9. Bilans potrzeb w zakresie pomocy społecznej na rok 2026

Podstawą do określenia potrzeb w zakresie pomocy społecznej jest prowadzony na bieżąco przez Ośrodek monitoring problemów społecznych występujących w mieście, osób korzystających z pomocy na podstawie zgromadzonych danych, analiz i wskaźników, ale także diagnoza zasobów Ośrodka Pomocy Społecznej. W celu rozwijania funkcjonującego systemu pomocy społecznej oraz w oparciu o zdiagnozowane problemy klientów pomocy społecznej Ośrodek Pomocy Społecznej w Świerkłańcu uważa za potrzebne w szczególności:

1. konieczność zabezpieczenia środków na zadania realizowane przez tut. Ośrodek oraz funkcjonowanie Ośrodka,
2. kontynuacja realizacji działań związanych z przeciwdziałaniem przemocy w rodzinie w ramach realizacji Gminnego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie na terenie gminy Świerklaniec na lata 2021 – 2030, w szczególności poprzez:
 - pracę Zespołu Interdyscyplinarnego ds. przeciwdziałania przemocy w rodzinie,
 - wspieranie rodzin przeżywających trudności opiekuńczo – wychowawcze przez asystenta rodziny oraz poprzez pogłębioną pracę socjalną z rodzinami, w których występują problemy opiekuńczo – wychowawcze,
3. prowadzenie działań mających na celu ograniczenie zjawiska niedożywienia dzieci i młodzieży z rodzin o niskich dochodach lub znajdujących się w trudnej sytuacji oraz osób dorosłych w szczególności osób samotnych, w podeszłym wieku, chorych lub niepełnosprawnych w ramach realizacji wieloletniego rządowego programu „Posiłek w szkole i w domu” na lata 2024-2028,
4. zintensyfikowanie działań wspierających osoby starsze i niepełnosprawne poprzez objęcie ich wsparciem w formie usług opiekuńczych, w tym sąsiedzkich i specjalistycznych usług opiekuńczych oraz poszerzenie oferty środowiskowego systemu wsparcia poprzez podniesienie standardów usług dla osób starszych i niepełnosprawnych,
5. inicjowanie oraz wsparcie osób nieaktywnych zawodowo poprzez organizację usług aktywizacyjnych oraz tworzenie warunków do realizacji prac społecznie użytecznych we współpracy z Powiatowym Urzędem Pracy,
6. rozwijanie pracy socjalnej z poszczególnymi grupami osób wymagającymi wsparcia oraz podejmowanie nowych działań mających na celu przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu i marginalizacji,
7. rozwijanie współpracy z sektorem pozarządowym oraz innymi podmiotami i partnerami społecznymi, m.in. Powiatowym Urzędem Pracy,
8. konieczne jest również wygospodarowanie środków finansowych na poprawę warunków wynagrodzeń kadry tut. Ośrodka. Uważamy, że poziom wynagrodzenia kadry Ośrodka jest

niewspółmierny do realizowanych zadań i podnoszonej za nie odpowiedzialności. Realizowane przez Ośrodek zadania są trudne, wymagające specjalistycznej, interdyscyplinarnej wiedzy i kwalifikacji, ciągłego dokształcania się, a klienci często roszczeniowi i agresywni, co powoduje, że praca w pomocy społecznej jest pracą niebezpieczną i obciążeniową. Należy wskazać również, że obserwuje się spadek zainteresowania pracą w pomocy społecznej spowodowany niskim poziomem wynagrodzeń oraz trudną i specyficzną pracą,

9. szkolenie pracowników i podnoszenie kwalifikacji zatrudnionej kadry,
10. realizacja projektów unijnych oraz projektów socjalnych, a także programów rządowych, m. in.: Programu „Asystent osobisty osoby z niepełnosprawnością” dla Jednostek Samorządu Terytorialnego – edycja 2026 oraz Programu „Opieka wytchnieniowa” dla Jednostek Samorządu Terytorialnego – edycja 2026,
11. pozyskiwanie środków zewnętrznych na realizację różnorodnych działań mających na celu wsparcie osób i rodzin oraz rozwój nowych form wsparcia,
12. monitorowanie przestrzegania rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady UE w sprawie ochrony osób fizycznych w związku z przetwarzaniem danych osobowych,
13. kontynuacja pracy środowiskowej na rzecz dzieci i młodzieży z rodzin zagrożonych wykluczeniem społecznym poprzez współpracę z rodzicami, wyjazdy wakacyjne, itp.,
14. realizacja programu „Korpus Wsparcia Seniorów” na 2026 rok, który będzie realizowany do 31 grudnia 2026 r. Program jest elementem polityki społecznej państwa w zakresie wsparcia działań na rzecz seniorów niesamodzielnych ze względu na wiek oraz stan zdrowia,
15. podjęcie działań zmierzających do opracowania, przyjęcia oraz wdrożenia nowej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Świerklaniec, jako dokumentu wyznaczającego kierunki lokalnej polityki społecznej na kolejne lata, uwzględniającego aktualną diagnozę problemów społecznych, potrzeby mieszkańców, dostępne zasoby instytucjonalne oraz nowe wyzwania w obszarze wsparcia osób i rodzin.

PODSUMOWANIE

Wszystkie powyższe działania są kontynuowane, a pracownicy Ośrodka, w tym pracownicy socjalni mimo pandemii podejmowali bezpośrednią pracę w środowisku.

Rodziny i osoby korzystające z pomocy OPS w Świerkłańcu wymagają nie tylko profesjonalizmu i dużego zaangażowania ze strony pracowników Ośrodka, ale także znacznych nakładów finansowych na realizację przewidzianych ustawami świadczeń. Działania realizowane przez Ośrodek Pomocy Społecznej w Świerkłańcu odnoszą się m.in. do celów wyznaczonych w Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych gminy Świerklaniec na lata 2017 - 2025.

Opisany w sprawozdaniu katalog zadań realizowanych w 2025 roku nadal będzie realizowany, jednakże na bieżąco monitorowany i na bieżąco modyfikowany.